

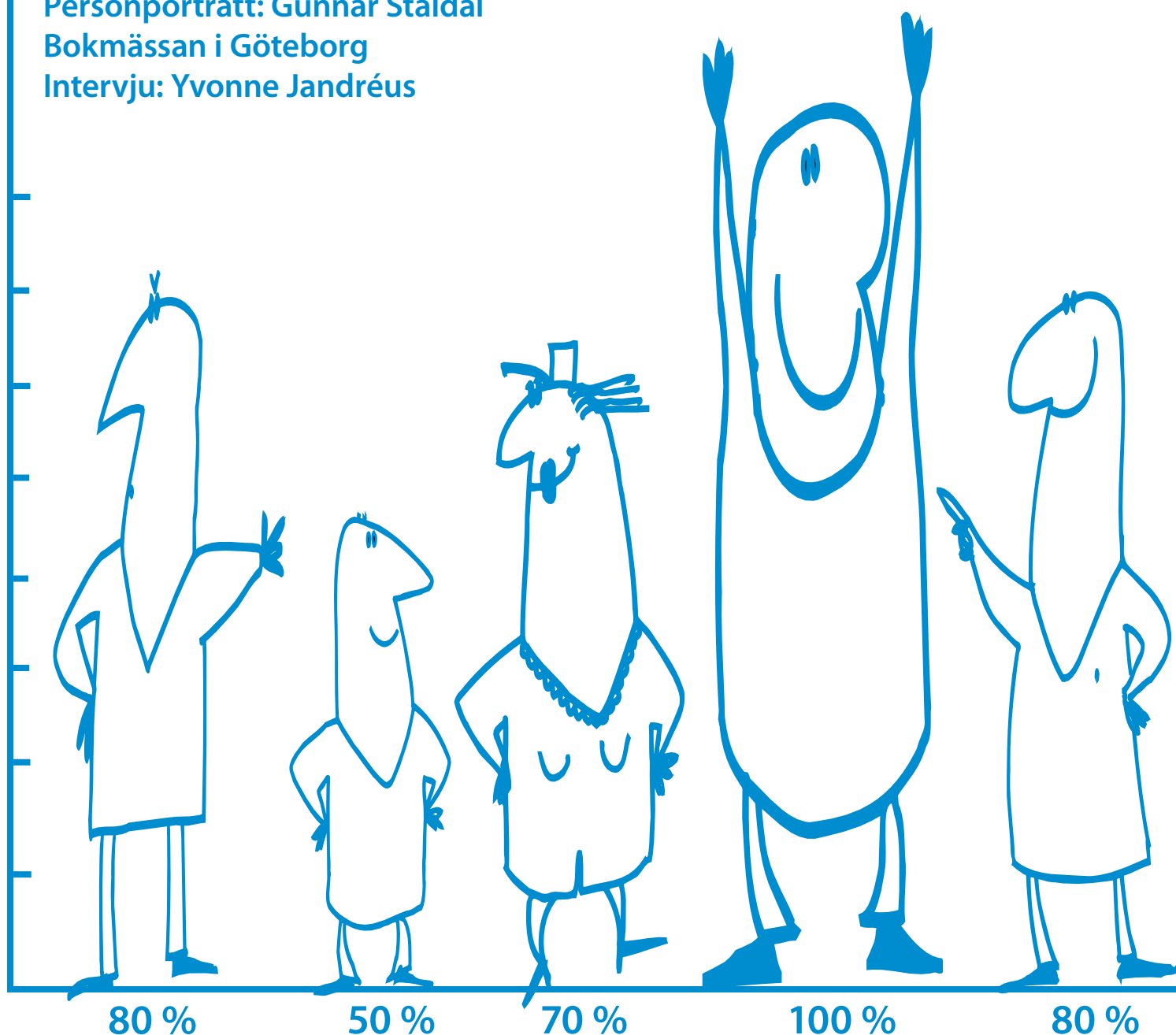
Medlemsenkät

Medlemmarna tycker till om Humanisterna

Personporträtt: Gunnar Ståldal

Bokmässan i Göteborg

Intervju: Yvonne Jandréus

HumanistInfo

Medlemstidning för Humanisterna, utkommer med 4 nr/år.

ISSN 2000-1878.

Redaktör:

Lena Lindgren

lena.lindgren@humanisterna.se

Journalist:

Urban Jansson

urban.jansson@humanisterna.se

Ansvarig utgivare:

Anna Bergström

anna.bergstroem@humanisterna.se

Tryckeri: Ale Tryckteam, Bohus.

Skriv i HumanistInfo!

Skicka ditt manus digitalt, helst som Word, till lena.lindgren@humanisterna.se. Vi kan tyvärr inte ansvara för insänt, ej beställt, material. Skriv namn, adress och telefon på manus och bilder, och meddela samtidigt om insändaren ska förse med signatur istället för ditt namn. Ange om det är något du vill ha i retur. HumanistInfo kan tyvärr inte betala honorar för publicerade texter och bilder. Om så behövs kommer vi att redigera textmaterialet. Redaktionen förbehåller sig rätten att använda allt publicerat material på Humanisternas hemsida och HI:s blogg. Undantag kan endast göras på särskild begäran. Redaktionen prioriterar texter som för resonemang om humanism vidare.

Välkommen med ditt inlägg!

Sista dag att skicka in material till nr 1/2011 är 20 januari.

Innehåll nr 4/2010

Artiklar

- 3-5** Enkätundersökning
- 6-8** Personporträtt: Gunnar Ståldal
- 9** Bokmässan i Göteborg
- 10-11** Intervju: Yvonne Jandréus
- 12** Humanisterna Uppsala
- 13** Ceremonier
- 14** Notiser
- 14** Humanisternas idéprogram
- 15** Recension

Fritt tänkt

- 16-17** Kompletterande religionskunskap
- 18-19** Josefus Flavius
- 20** Ateister kan inte bestämma hur religiösa ska få tro

Debatt

- 21** Religion upphäver äganderätten
- 21** Göran Greider har rätt
- 21** Ett tacksamt arbete
- 22** Realism och meningsfullhet – en dynamisk duo
- 23** Hånskratt ersätter kritiskt tänkande
- 23** Därför hävdar Humanisterna att tron är en privatsak
- 24-28** Förbundssidor
- 24** Humanismen och främlingsrädsla
- 25** Humanisterna i media och i verkligheten

Redaktören har ordet

Det här är ett speciellt nummer av HumanistInfo då vi presenterar genomgången av enkätundersökningen. Där kan vi konstatera att en majoritet av medlemmarna är medelålders män. Ingen överraskning där, skulle jag vilja säga.

Det som dock var en överraskning var att det är så få kvinnor. Beror det på att de inte ville svara på enkäten? Eller är det så illa att de inte känner sig lockade av förbundet. Då kommer genast frågan: vad är det de inte tycker om i så fall. Jag har svårt att tänka mig att det skulle vara budskapet. Jag har aldrig upplevt det som Humanisterna står för är könsbundet. Däremot tycker jag att styrelsen bör titta på detta. Visserligen är det frivilligt att bli medlem, men det är svårt att se oss som demokratiska när det är en så stor skillnad i antalet män och kvinnor.

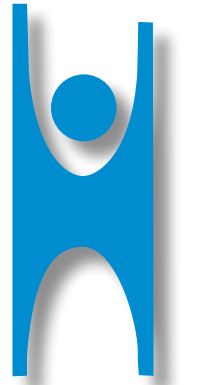
Christer Sturmark klargör i sin text på sidan 25 klart och tydligt vad förbundet står

för. Det råder oklarheter om vad vi egentligen står för bland media och olika grupperingar av människor. Christer vill säkerställa att den gängse bild som börjar målas upp inte ska få fäste. Lite självkritik och lite rättning i leden. Som medlem i Humanisterna tycker jag att om det är något i tidningen du ska läsa så är det den texten. Den är viktig för oss i vårt framtida arbete.

Sedan har jag ett eget upprop till er. Är det någon medlem som befinner sig i Stockholmstrakten och är van vid att göra intervjuer. Vi behöver en lokal förstärkning som kan rycka in när det händer något, vilket det ofta gör.

Känner du dig manad är du välkommen att höra av dig till mig.

lena.lindgren@humanisterna.se

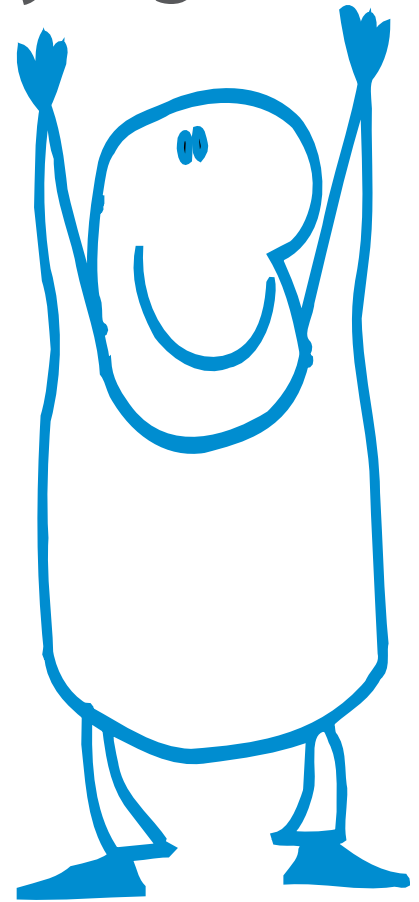

Lena Lindgren

Nästa nummer kommer i februari 2011

Medlemsenkäten gav en tydlig bild

Mellan 30 augusti–19 september 2010 genomfördes Humanisternas medlemsenkät. Cirka 60 procent svarade på den. Det ger oss en ganska bra bild över hur medlemmarna ser ut. Av svaren kan vi se att en medlem är i första hand en högskoleutbildad man som anser sig vara ateist. Han går inte på lokala möten men vill ta ställning för ett sekulariserat samhälle. Medlemmar vi lider brist på är lågutbildade, kvinnor och utlandsfödda. Urban Jansson går här igenom hela enkäten.

Totalt gick inbjudan ut till 4 665 e-postadresser. Eftersom vi fick in 2 618 svar är svarsfrekvensen 56,1 procent. Vi vet att många adresser är felaktiga och därför är svarsfrekvensen förmodligen runt 60 procent. Detta är ett mycket bra resultat. Många har också svarat att de inte vill svara på enkäter och även svarat att vissa frågor var för personliga.

Svarsfrekvens för de olika lokalavdelningarna har varierat mycket. I Jönköping, Kalmar och Örebro var det över 70 procent som svarade. Många medlemmar, 16 procent, vet inte vilken lokalavdelning de tillhör.

Vi frågade om ålder, kön och när man gick med i förbundet. Men svaren på dessa frågor ska inte uppfattas som en exakt profil på hur förbundet ser ut – bara hur det ser ut för dem som svarat på enkäten.

Diagram 1 visar fördelningen över när man gick med i förbundet och **diagram 2** visar åldersfördelningen. Det sistnämnda diagrammet jämförs med hur det ser ut i hela landet. När det gäller könsfördelningen så var 76 procent män och 24 procent kvinnor av de som svarade.

Vi frågade om varför man gick med i Humanisterna. Man fick välja flera svar

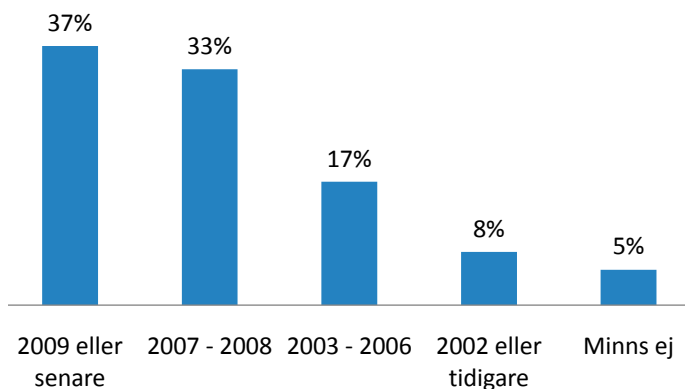
och 30 procent svarade att man reagerat mot ett religiöst/pseudovetenskapligt uttalande, på andra plats kom att man läst en debattartikel av Humanisterna och därefter att man hört eller sett en radio- eller TV-debatt där Humanisterna deltog. På frågan om varför man är med i Humanisterna så svarade 82 procent att man vill ta ställning för ett sekulärt samhälle och 77 procent att man vill främja kritiskt tänkande och en vetenskaplig kunskapssyn. Längst ned på skalan på 10 procent kom att man själv ska få möjlighet att medverka i debatten och påverka opinionen. Slutsatsen när man ser resultatet är att medlemmarna förväntar sig att det ska finnas en ledning som tar ansvar och för debatten framåt för att påverka opinionen.

Nöjdast med det som är viktigast

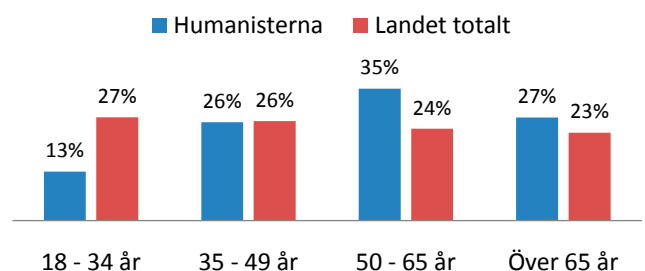
En av de viktigaste frågorna för förbundet är att veta vad medlemmarna tycker är viktigt att vi arbetar med. Därför ställde vi denna fråga och direkt därefter frågan hur väl man tycker att vi lyckas i vårt arbete med de här frågorna. När vi frågade hur viktiga olika områden är fick man prioritera i form av att ge prioritet 1 som högst och 10 som lägst. I redovisningen

har vi tagit med de som valt prioritet 1 eller 2 för respektive område. I **tabell 1** (se nästa sida) finns en sammanställning sorterad på vad man tycker är viktigast. Här framgår att man anser att verka för ett sekulärt samhälle är det som medlemmarna anser är viktigast. Som framgår av tabellen så finns det ett klart samband mellan det som är viktigt och hur väl vi lyckas med arbetet. De viktigaste sakerna får bäst betyg. Det känns bra. Men sam-

1 När blev du medlem i Humanisterna?

2 Ålder

Enkätundersökning

Tabell 1

Område	Andel som valt 1 eller 2	Hur bra vi lyckas
Verka för ett sekulärt samhälle	69%	3,93
Verka för kritiskt tänkande och en vetenskaplig kunskapsyn	64%	3,97
Bilda opinion och utöva politisk påverkan	52%	3,72
Verka för mänskliga rättigheter	46%	3,54
Verka för folkbildning (genom föredrag, studiecirklar mm)	28%	3,44
Verka för ett utbud av sekulära ceremonier	20%	3,50
Verka för ett utbud av ungdomsläger som alternativ till kyrkans konfirmationsläger	16%	3,45
Bedriva humanistiskt biståndsarbete	16%	2,93
Utveckla sociala verksamheter i lokalavdelningarna	10%	2,93

tidigt är snittbetyget 3,5 av alla områden och då kan man fråga sig om vi ska vara nöjda med det? Ni som fyllt i enkäten minns kanske att vi inte frågade om betyget men vi har räknat om svaren så att mycket bra = 5, bra = 4, varken bra eller dåligt = 3, mindre bra = 2 och dåligt = 1. Betyget 3,5 ligger alltså någonstans mellan varken bra eller dåligt och bra.

Det var många medlemmar som hade svårt att sätta betyg på vissa områden. Det svåraste var hur väl vi lyckats i arbetet med att bedriva humanistiskt biståndsarbete – hela 67 procent avstod att bedöma detta område. Hur väl vi lyckas i arbetet med att utveckla sociala verksamheter i lokalavdelningarna kunde drygt hälften inte svara på.

Fyra nummer per år är lagom

HumanistInfo läses av många medlemmar. 42 procent läser det mesta i tidningen och 41 procent läser valda delar som intresserar dem. Helhetsintrycket av ar-

tiklars innehåll och layout är 3,95. Utgivningsfrekvensen fyra gånger per år tycker 77 procent är lagom och 17 procent hade sett att vi gav ut fler nummer per år.

Vi frågade om vår hemsida också. 4 procent besöker sidan en eller flera gånger per vecka, 25 procent en eller flera gånger per månad, 53 procent några gånger per år och 18 procent besöker aldrig hemsidan. De över 65 år är mer frekventa besökare på hemsidan än de som är yngre. Vi frågade om hur lätt det är att navigera, att hitta information, relevanta länkar och uppdaterad information. Alla dessa fick betyg 3,7–3,8.

Endast 8 procent tycker det är viktigt att tillhöra en lokalavdelning, 22 procent att det är ganska viktigt, 37 procent att det är oviktigt och 19 procent att det är helt oviktigt. 5 procent går regelbundet på lokalavdelningens möte, 8 procent någon gång per år, 21 procent på något enstaka möte och hela 75 procent i stort sett aldrig. Det fanns många skäl till att man inte

kan gå på möten och drygt var femte svarade att det berodde på familj eller andra intressen, att man är ointresserad eller bor för långt bort. Det som man tyckte var viktigt att arbeta med på lokal nivå framgår av **tabell 2**.

Många vill engagera sig på olika sätt

På frågan om hur mycket man vill engagera sig i Humanisterna svarade 37 procent att man inte alls ville engagera sig och enbart vara passiv medlem. 31 procent kan tänka sig ett begränsat engagemang, 21 procent kan möjligen engagera sig senare. 8 procent vill engagera sig mer och 4 procent är redan engagerade. Det finns en övervikt bland de äldsta att enbart vara stödmedlem.

Medlemmarna fick även skriva in vad de skulle vilja engagera sig i inom vårt förbund. Flera svarade direkt till kontakt@humanisterna.se och skrev vad de ville. Totalt fick vi över 400 svar på denna fråga, men tyvärr har de flesta inte förstått att enkäten var anonym och att vi inte kan kontakta alla dessa personer. Tag gärna chansen nu och skicka ett e-brev.

82 procent av våra medlemmar har aldrig övervägt att lämna Humanisterna, 15 procent har övervägt någon gång, 2 procent funderar på det just nu och av dem som svarat på enkäten hade 0,4 procent bestämt sig att lämna. Det är dock svårt att dra några exakta slutsatser eftersom det är möjligt att de som bestämt sig för att sluta inte gärna besvarar en enkät.

80 procent är högtutbildade

I slutet av enkäten hade vi några frågor för att få reda på mer om vilka våra medlemmar är. Den första frågan var utbildning. 80 procent har genomgått högskola eller motsvarande, 18 procent gymnasium och 2 procent grundskola eller motsvarande. Detta är generellt högre utbildning än vad svenska folket i allmänhet har.

86 procent av våra medlemmar är födda i Sverige med bägge föräldrarna födda i Sverige, 7 procent är födda utanför Sverige, 6 procent är födda i Sverige och har

Tabell 2 Vad är viktigt att jobba med på lokal nivå?

Opinionsbildning och politisk påverkan	4,26
Offentliga debatter med meningsmotståndare	4,19
Seminarier med inbjudna föreläsare	4,15
Diskussionskvällar för medlemmar	3,79
Medlemsvärvande verksamhet	3,70
Studiecirklar	3,52
Utåtriktade aktioner som flygbladsutdelning, protestaktioner m.m.	3,47
Humanistiska kulturkvällar	3,23
Studiebesök	2,97
Pubkvällar	2,93
Andra sociala aktiviteter	2,89

Över 500 personer gav egna kommentarer och här följer några exempel om vad de tyckte

- Bra att den genomförs.
- Bra att föreningen kartlägger medlemmarna.
- Den andas tyvärr lite av det intellektuella högtravandet som jag tycker är så fel med Humanisterna.
- Delge oss gärna svaren, i stora drag alltså, i tidningen. Skulle t. ex. vara intressant att veta hur det politiska mönstret ser ut, och den religiösa bakgrunden.
- Dumt att fråga om politisk åskådning. Vad har det för betydelse för en förening som är opolitisk?
- Fanns ingen ruta för reinkarnation.
- Har man betyg mellan 1 och 10 så ska givetvis 10 vara "mest" istället för tvärtom.

en svensk förälder och 1 procent är födda i Sverige där inte någon av föräldrarna är födda i Sverige. Detta kan jämföras med hela landet där 14,3 procent är födda utanför Sverige.

Vi frågade också om i vilken miljö man är uppväxt. Vi menade då påverkan av religion. 50 procent var uppvuxna i en miljö utan någon uttalad inställning till religion, 28 procent med viss religiös prägel, 17 procent med religionskritisk prägel och 5 procent var uppvuxna i miljö med mycket religiös prägel. Av dem som vuxit upp i en miljö med viss eller mycket religiös prägel var det i 85 procent av fallen en protestantisk miljö.

Av de som svarat så hade 60 procent aldrig haft någon tro eller religiös upplevelse, 19 procent har varit tvivlare, 11 procent har varit något/lite religiös, 8 procent religiös sökande och 2 procent har varit djupt religiösa.

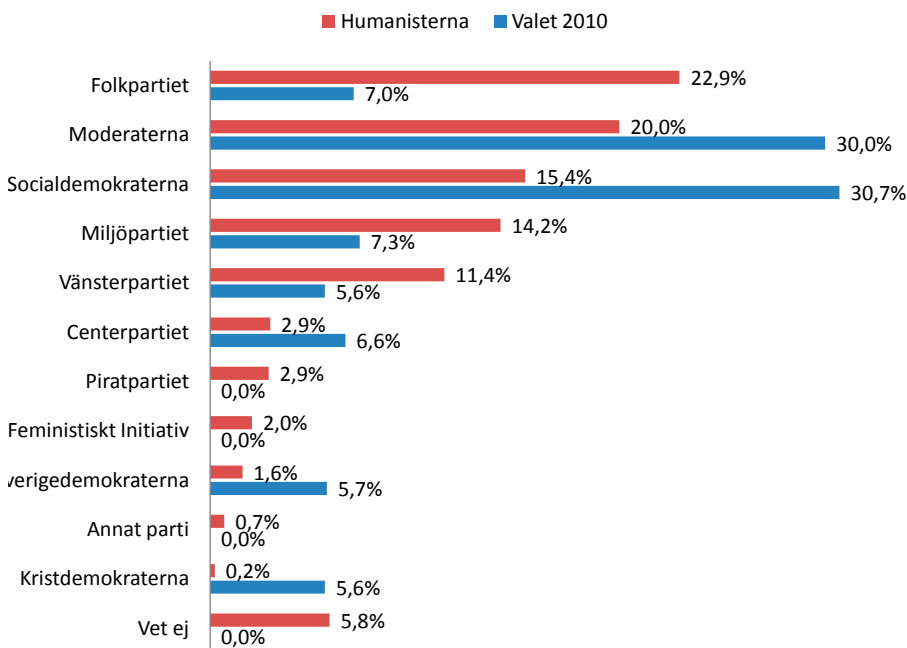
På frågan om vad man anser sig vara idag så svarade många genom att kryssa i flera alternativ. 81 procent anser sig vara ateister, 24 procent sekularister, 18 procent agnostiker, 3 procent annat, 2 procent vet ej och 0,5 procent religiöst sökande. Bland dem som sagt att de är ateister har också 20 procent sagt att man är sekularist och 9 procent agnostiker. Bland sekularisterna har 70 procent sagt att man är ateister och 24 procent agnostiker.

Folkpartiet fick flest sympatisörer

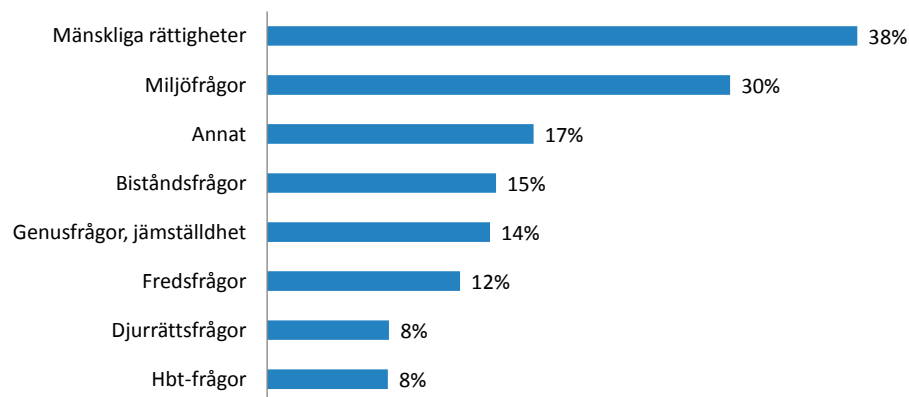
Under perioden som enkäten pågick var det val i Sverige. Vi ställde också frågan vilket parti man sympatiserar mest med på riksnivå. Det visade sig att FP var det parti som hade flest sympatisörer. I **diagram 3** framgår resultatet. Som jämförande siffror har vi lagt in hur valresultatet blev. Partierna som inte kom in i riksdagen visas inte i dessa siffror. Källa är GöteborgsPosten.

Näst sista frågan handlade om vilka ideologiska rörelser/organisationer man sympatiserar med utöver Humanisterna. Resultatet framgår av **diagram 4**. Vi kan notera att Mänskliga rättigheter är den

3 Vilket politiskt parti sympatiserar du mest med på riksnivå?

4 Sympatiserar du med/är du aktiv i andra ideologiska rörelser/organisationer än Humanisterna?

rörelse som flest sympatiserar med. 31 procent har inte uppgivit några andra rörelser man stödjer utöver Humanisterna. 31 procent har en rörelse man stödjer, 18 procent två och sedan fallande skala.

Styrelsen har fått en presentation av enkäten. Den kommer sedan att fortsätta diskutera resultatet och vad man kan göra för att möta upp mot kritik och påpekanden som framkommit.

På förbundsrådsmötet i december kommer också enkäten att diskuteras.

Alla lokalavdelningar förväntas ta del av resultatet och att lokalt diskutera vad man kan göra för att förbättra sin verksamhet.

Det kan bli aktuellt att genomföra en liknande enkät längre fram för att undersöka om vissa saker har förändrats.

Jag vill tacka alla som hjälpt till med att svara på enkäten och till dem som medverkat i utformningen av enkäten.

Hela resultatet kan du läsa på www.humanisterna.se/pdf/enkat.pdf.

Urban Jansson, ansvarig för enkäten 2010

om enkäten:

- Ganska hyggliga frågor, saknar frågor om hur vi uppfattar ordföranden och styrelsen.
- Hatar enkäter!
- Om ni av någon an-

ledning tycker att det är viktigt att den som svarar uppger sin könstillhörighet så bör ni ta med fler svarsalternativ än bara man och kvinna. T ex

- ”transperson” och ”annat”, samt ”vet ej/vill ej uppge”.
- Tack för att jag fick visa min åsikt.
- Tack! Jättebra att man som medlem fick svara på

dessa frågor! En stor eloge till de som arbetat med att ta fram enkäten!

- För mycket att svara på.

Personporträtt: Gunnar Ståldal

FOTO: URBAN JANSSON

Vill ha en kämpande humanism

Jag besöker Gunnar Ståldal i hans hem på Torsgatan i centrala Stockholm. Besöket sker med anledning av att Gunnar för några år sedan utsågs till hedersmedlem i Humanisterna. Han är en av två som har förärats denna utnämning. Den andra är Tullia von Sydow. Då hade Gunnar vigt cirka 25 år av sitt liv åt Humanisterna. Vi sitter i vardagsrummet där han just håller på att läsa om en bok han tidigare läst – Rid i natt av Vilhelm Moberg.

Gunnar Ståldal föddes 1929 i Vänersborg. När han var ett år dog hans pappa.

– Mamma valde då att flytta tillbaka till Eksjö där hon kom ifrån. Jag ser Eksjö som min ”hemstad”.

Barndomen präglades inte av någon sträng religiös uppfostran. Familjen gick dock i kyrkan vid vissa tillfällen.

– Men det var inte av religiösa skäl. Mamma hade nog en ambition att vi skulle framstå som präktiga.

Gunnar gick även i söndagsskolan som liten och som alla barn i den åldern samlade han på bokmärken som man fick då man deltog.

Eksjö var på den tiden en mycket frireligiös stad. Gunnar hade en kamrat som var baptist.

– Hans föräldrar var väldigt trevliga, men jag kände samtidigt att det där är ingenting för mig.

Då Gunnars far gick bort i tidiga år fanns ingen naturlig fadersgestalt i familjen. Men Gunnar såg lite av en fadersgestalt i sin konfirmationslärare.

– Han undervisade också på lärover-

ket i filosofi och kristendomskunskap. Vi hade kontakt i många år efter konfirmationen och när jag var i Eksjö hälsade jag på honom ibland. Men i efterhand har jag funderat på hur en så intelligent karl kunde nedlåta sig till den livsåskådning han hade.

Utbildade sig till lärare

Gymnasietiden minns Gunnar som en bra period.

– Jag hade valt latinlinjen och vi var bara tio elever i klassen så alla fick någon form av uppmärksamhet.

Hans tre äldre syskon hade gått realinjen, så Gunnar ser det idag lite som en revolt mot sina syskon att välja en annan linje. Men han hade också ett genuint intresse för språk.

– Det fanns tankar hos mig att bli språklärare. Men jag hade också tidigt en tanke att läsa till präst.

Teologi var ett intresse som yttrade sig i att Gunnar gärna läste teologiböcker då han kom över dessa.

Under läroverkstiden engagerade sig

Gunnar i den kristna gymnasistföreningen.

– Jag kände mig ensam och sökte mig därför till föreningslivet. Förutom den kristna föreningen var jag också med i den litterära föreningen. Sedan föll det sig inte bättre än att jag valdes in i styrelsen för den kristna föreningen.

Det ledde till att Gunnar också var med på sommar- och vintermöten som rörelsen organiserade.

– Och sedan var jag fast!

Efter studenten blev det studier i Lund, där han studerade grekiska och filosofi samt teologi.

– Man kan tro att det var en tung religiös atmosfär att läsa teologi i Lund, men så var det inte alls. Jag deltog i flera frivilliga kurser och utflykter, som handlade om sociala frågor och annat.

Efter åren i Lund flyttade Gunnar till Stockholm där han läste historia vid Högsolan, som det då hette. Detta ledde sedan till arbete som lärare.

– På 50-talet hade vi lärarbrist. Man byggde ut enhetsskolan så att alla skulle gå nio år och dessutom byggdes många nya gymnasier. Detta krävde lärare.

Efter ett antal vikariat fick Gunnar fast tjänst och har sedan hela livet jobbat i läraryrket med undervisning i religionskunskap, filosofi och historia.

Lämnade kyrkan efter många år

Under en tid upplevde Gunnar sig som både kristen och icke-kristen samtidigt.

– Jag var något av Dr Jekyll och Mr Hyde.

Redan under gymnasietiden kom han i kontakt med humanismen som livssyn.

– En av mina favoriter var filosofen och folkbildaren Alf Ahlberg, vars böcker jag läste. Han var väl närmast vad man kallar en kristen humanist. I skolan sysslade vi mycket med Viktor Rydberg och hans kamp mot religiös intolerans. Senare blev jag fascinerad av den sekulära humanismen genom att läsa Herbert Tingsten och Ingemar Hedenius.

När Gunnar gjorde militärtjänsten i Linköping ville han ha något ”lagom lätt” att läsa.

– Det blev boken Religion och vetenskap av Bertrand Russell. Efter att ha läst den boken slog det mig att det inte är någon skillnad på religion och vidskepelse.

Efter att ha fått denna insikt kan man tro att det skulle bli problem att bo på ett högkyrkligt studenthem tillsammans med kamrater där många läste till präst.

– Men det var inga problem. Det var

aldrig någon som blev otrevlig mot mig.

Under 50-talet blev frågan om kvinnliga präster en het fråga inom Svenska kyrkan.

– Då tyckte jag att högkyrkligheten blev lite motbjudande. Men det dröjde till mitten av 60-talet innan jag lämnade kyrkan.

Gunnar har erfarenhet av hur kopplingen mellan kyrkan och skolan har funnits under många år. Han menar att 1967 skedde den största reformen i skolans värld.

– Det var då man tog bort den obligatoriska morgonbönen. Man kan säga att Sverige var ett kristet land ända fram till 60-talet.

Sakkunnig i skol- och kyrkofrågor

Som lärare fick Gunnar tillfälle att vidareutbilda sig inom olika områden. Vid ett tillfälle var han på en treveckorsutbildning inom religionskunskap.

– Jag förväntade mig att vi skulle få kunskap om andra religioner och sekulär humanism. Men det visade sig att kyrkan ville behålla greppet.

Gunnar fann sig inte i detta utan skrev en artikel i en tidning för lärare och beskrev sin besvikelse. Han skrev även artiklar i DN av religionskritisk karaktär.

– På 1980-talet var det inte så vanligt med religionskritik. Man hajade till.

Men några hade uppmärksammat Gunnar och hans artiklar. Dåvarande ordföranden i Human-Etiska förbundet (innan förbundet fick namnet Humanisterna) Anders Aspegren kontaktade Gunnar och frågade om han fick publicera en av hans artiklar i deras tidning.

– Sedan började jag skicka in små blänkare till det bladet och snart blev jag medlem.

Gunnar har också skrivit läroböcker i religionskunskap. I en av böckerna fick han Ingemar Hedenius att skriva ett avsnitt och även granska boken.

– Vissa delar av de här böckerna väckte protester hos många kristna fundamentalister.

Erfarenheten Gunnar hade om kristendom i skolans värld gjorde att Anders Aspegren och hans kollegor i Human-Etiska förbundet adjungerade honom till styrelsen såsom sakkunnig i skol- och kyrkofrågor.

Ordförande i Stockholm

– Sedan kom det upp en tanke att vi borde ha regelbunden mötesverksamhet i Stockholm. Därför inbjöd vi först till

ett möte för att bilda en lokalavdelning, och där blev jag ordförande. Jag såg som min uppgift att skaffa lokal, ordna med en inledare och sedan hade vi föredrag och debatter. Detta var år 1984.

De prövade olika lokaler: Medborgarhuset, Brygghuset, Hartwickska huset samt ABF-huset. Det senare passade ju bra eftersom det ligger så centralt och är allmänt bekant. De första åren skedde allt detta i nära samarbete med förbundets ordförande. Han kom till varje möte och hade med sig deras tidningar och broschyrer till försäljning.

– Vi arrangerade även weekendkurser. Ibland höll vi till i Fiskeboda vid Hjälmaren. Vi började även med att ge ut en anspråklös tidning där vi skrev om möten som redan ägt rum och om möten som skulle hållas. Denna tidning ”gick bra” om man får uttrycka det så. Det kom in dels prenumerationsavgifter med råge, dels små och stora gåvor och så stod det på talongen ”Tack för en bra tidning!”

De hade under flera år ungefär 20 tusen kronor inestående på plusgirokonton, vilket innebar att åtminstone ett års utgivning var säkerställd. På så vis kunde de hela tiden ha en viss framförhållning.

– Det var roligt så länge det varade.

Under åtskilliga år på 1990-talet höll Gunnar och hans kollegor på med radioutsändningar. Detta skedde i form av närradio i samarbete med Radio Klara.

– Vi behandlade bland annat teman om kristen och muslimsk fundamentalism, rasism och olika sorters modern vidskepelse. Vi gjorde intervjuer även med företrädare för konstiga åsikter. Bland annat lät vi en antroposof och Waldorflärare få framträda tre lördagar i rad, men han fick givetvis finna sig i att bli motsagd av oss.

En kämpande humanism

I början ansåg Gunnar att man som humanist borde gå varligt fram.

– Senare har jag kommit fram till att humanismen bör bli ”en kämpande humanism”. Under krigsåren fanns det en organisation, med säte i Göteborg, som hette ”Kämpande demokrati”. Benämningen anspelar på det faktum att många – inte minst universitetslärare – visade sympatier för diktaturerna.

Vilhelm Moberg var medlem i en liknande grupp i Stockholm-Uppsala-området. Den hette ”Tisdagsklubben”. Gunnar kommer in på boken ”Rid i natt”, som han håller på att läsa. Han berättar också om en pjäs som heter ”Biedermann och pyromanerna”.

Personporträtt: Gunnar Ståldal

– Den handlar om en medelålders fabriker som får besök av en luffare som vill ha mat. Fabrikören blir omkullpratad och snart flyttar luffaren in i fabrikörens hus. Även luffarens kompis flyttar in och de tar upp bensintunnor och annat brännbart på Biedermanns vind.

När de förklarar att de tänker tända på alltihop, tror Biedermann att de skämtar och vägrar ingripa. Pjäsen är en satir som gör upp med allt det passiva medlöperi som gjorde nazismen möjlig, skriven av Max Frisch.

– Idag finns det anledning att se upp med alla dem som av missriktad ”tolerans” vill se genom fingrarna med att religionen kan vara ett hot mot det fria tänkandet.

Gunnar exemplifierar med muslimer som vill ha skydd mot ”kränkningar” i tidningar och böcker.

– Varför skall man då bosätta sig i detta land?

Han är medveten om att denna ståndpunkt kan anses rasistisk, men han har svårt att stillatigande se på hur religionen tar för sig i samhället. Gunnar nämner även shariadomstolarna som finns i England.

– Det är upprörande att de finns.

Gunnar följer debatten som pågår om förbud om burka i Sverige.

– Som lärare kan man inte tillåta elever att skylta sitt ansikte. Om det är rätt att lagstifta mot det vet jag inte.

Livsåskådningsresonemang

Gunnar kan inte definiera sin livsåskådning.

– Nej, jag kan nog inte det. Jag vet inte om man behöver ha en sådan. Det är enklare om man får uttrycka sig i negativa termer: man bör se till att man inte blir ett av ”den patetiska trons offer”. Man bör hela tiden vara öppen för motargument mot sina egna övertygelser.

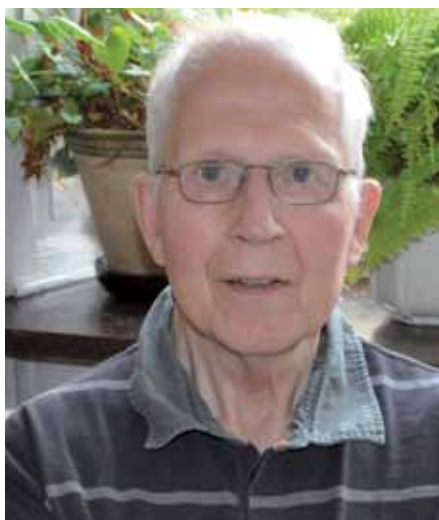
”Att välja livsåskådning” av Ingemar Hedenius är en bok Gunnar läst.

– Hedenius kom fram till en överraskande slutsats: Det finns ingen livsåskådning som står sig mot en kritisk granskning.

Hedenius står även bakom premissen att man inte skall tro på något som det inte finns förnuftiga skäl att tro på.

– Detta konstaterande förenklade mycket för mig.

Gunnar nämner i sammanhanget John Stuart Mill. Han har bland annat uttryckt

”Man bör hela tiden vara öppen för motargument mot sina egna övertygelser.”

att man skall sträva åt att ge största möjliga lycka åt största möjliga antal.

– Jag antar att han menar både andlig och materiell lycka. Men det blir svårt om man exemplifierar: Är det rätt att tortera en fånge för att få fram något som kan göra att 20 fångar frigges?

Tror på decentralisering och demokrati i förbundet

Eftersom Gunnar varit med under så lång tid, sedan början av 1980-talet, har han kunnat följa förbundets utveckling och dess ledare. Aspegren hade rollen som den förste ordföranden i förbundet. Som sådan satsade han mycket och var en eldsjäl på många sätt.

– Men han var också mycket aggressiv i sitt språk, så vi behövde ett mjukare språk. Det finns ett uttryck på latin som översatt lyder: Milt i språket men starkt i sak. Man måste försöka undvika invektiv i kommunikationen.

Gunnar beskriver att man gick från en period med råskäll till en period med lite mindre skäll.

– På den tiden syntes vi knappt i medierna. Om vi fick vara med i ett TV-program som varade en timme så fick vi en minut på oss att yttra oss.

Gunnar är nöjd med det sätt som Hu-

manisterna syns idag.

– Christer Sturmark verkar ha förmåga att dra i de rätta trådarna för att bli citerade i pressen. Dessutom har han hela tiden belägg för det han säger.

När det gäller Humanisternas framtid tror Gunnar att allt är möjligt, men tror på en utveckling mot lokalavdelningarna där man kan skapa en vi-anda.

– Man måste se till att ha dynamiska ledare som kan ställa upp för lokala medier. De måste ha stor ansvarskänsla och se till att information går ut till medlemmarna. De måste också se till att medlemmarna hör av sig med synpunkter.

Gunnar målar upp en bild av decentralisering där demokrati är en viktig del.

– Även insyn i ekonomiska frågor är viktig. Jag tror inte att det förekommer några oegentligheter men det är viktigt att medlemmarna känner att det inte sker något slöseri med medlen.

Önskar ingen begravningsceremoni

Idag är Gunnar redaktör för en nygamal tidning som heter ”Botulfbladet/Nya Fritänkaren”.

– Vi bedriver en sorts ”fortbildning” i humanism. Men vi är också mycket öppna. Om HumanistInfo vill återanvända några av våra texter så ska vi pröva en sådan framställning med stor välvilja.

Gunnar har fru och två vuxna barn.

– Jag har inte försökt påverka någon av dem – vi är alla överens om att religion respektive icke-religion är något som var och en väljer fritt utan påtryckningar från vare sig stat och kommun eller från far och mor.

Vi samtalar om Humanisternas ceremonier.

– Ceremonierna är väl bra på två sätt. Dels uppskattas de av dem som deltar, dels gör de Humanisterna till en känd och mer erkänd organisation.

Men Gunnar har själv inga önskemål om att bli begravd med någon begravningsceremoni.

– Däremot har jag donerat min kropp och alla dess organ till Karolinska Institutet. Kan den komma forskningen till godo så är det underbart

Han har inget emot om Humanistkören vill sjunga ”Så länge skutan kan gå” av Evert Taube och ”Underbart är kort” av Povel Ramel, då han inte längre finns ibland oss.

Urban Jansson

Årets slogan "Våga bita i kunskapens äpple"

För 17:e året var Humanisterna med på Bok & Bibliotek i Göteborg. Torsdagen 23 till söndagen den 26 september pågick mässan. Totalt räknar man med att Bokmässan i år drog 97 000 besökare, vilket är lika många som förra året.

Tema för årets bokmessa var Afrika. Detta märktes på flera håll, men många företag och organisationer arbetade med sina respektive budskap. Unga Humanister, UngHum, som också var med och delade på vår monter hade flera saker de fokuserade på. Det ena var att informera om konfirmationsverksamheten. En speciell broschyr har tagits fram.

– Den andra saken var att vi hade en tavla där besökande fick sätta upp spontana tankar på frågan om meningen med livet, säger Ralf Damaschke från UngHum. Det är ett arbetssätt som vi använder på konfan.

UngHum delade också ut Kunskapens Äpple under sin slogan "Våga bita i kunskapens äpple".

Kent Börjesson har varit sammankallande i arbetsgruppen för Bokmässan och tycker att planeringsarbetet fungerat bra. Han ansvarar för bygget av monter och det tar lite tid att få den på plats, cirka två timmar för fyra-fem personer.

I år har man tryckt upp en stor vepa som ska kunna återanvändas i flera år. Det är Sara Karlsson från UngHum som designat den.

Positiva till oss och vår verksamhet

Jürgen Gräfenstein, som varit med i arbetsgruppen under många år, har ansvarat för monterbemanningen. Under tre pass varje dag turades tre till fem medlemmar om att stå i montern.

– Till skillnad från tidigare år har det inte varit något problem att få folk att

Många av de 97 000 besökarna var intresserade av det Humanisterna och UngHum hade att erbjuda i montern. 10 stycken blev dessutom medlemmar.

FOTO: URBAN JANSSON

ställa upp, säger Jürgen. De flesta kommer från närområdet men vi har också några eldsjälur från Skåne och i år hade vi även en styrelsemedlem från Stockholm. För många nya medlemmar är arbetet i montern den första aktiva insatsen och inkörsporten för engagemanget i förbundet.

Kontakten med besökare sker bland annat genom att man delar ut broschyrer om Humanisterna. En del stannar upp och pratar och frågar.

– Vi har haft bra kontakt med de besökande, säger Eva Österberg som varit med i arbetsgruppen och också själv stått i montern. De flesta besökare var intresserade och positiva till oss och vår verksamhet.

– Så har det dock inte alltid varit, inflikar Jürgen. På 1990-talet kunde vi bli ganska hårt attackerade både från frikyrkligt håll och från radikala muslimer. Men det har jag inte varit med om under de senaste åren.

Ibland händer det att folk vill diskutera religion och kan bli stående under väldigt lång tid. Visserligen är det givande och intressant att diskutera livsfrågor med de besökande, men monterpersona-

len kan då bli mindre tillgänglig för andra intresserade besökare. I sådana situationer krävs det lite fingertoppskänsla av våra medlemmar för att avsluta samtalen på ett artigt sätt.

Total boktitlar för försäljning

En bokmessa utan böcker skulle säkert fungera för Humanisterna, som förmedlar ett budskap. Men på mässan såldes ett tiotal olika titlar.

– Vi sålde cirka 60 böcker från Fri Tanke, Nya Doxa och Leopard, berättar Jürgen. Sedan värvar vi också medlemmar. På plats var det tio som fyllde i vår blankett. Några ytterligare sa att de skulle gå in på nätet och registrera sig.

Förutom broschyrer om konfirmation fanns även broschyrer om kampanjen Hatar Gud Kvinnor och insamlingsverksamheten Oum el Banine.

– Det vore roligt om vi till nästa år även kan medverka i seminarieverksamheten, avslutar Eva. Det är flera hundra seminarier varje år och visst skulle väl Humanisterna kunna ansvara för något eller några av dessa.

Urban Jansson

Ditt stöd räddar liv!

Oum el Banine är en ideell organisation i Agadir, Marocko som driver kvinno- och daghem, vilket räddar livet på kvinnor och barn som fördrivits från sina hem. Att som ogift bli gravid strider mot lag, religion och hederstraditioner.

Du kan bli månadsgivare!

Begär månatlig överföring från din bank! Vi har inte Autogiro, då det kostar pengar. Som tack får du fylliga kvartalsrapporter. Skicka din e-postadress till: insamlingar@humanisterna.se

Ge en gåva eller bli månadsgivare!

Humanisternas insamlingskonto
PG 30 87 63-2
Märk gåvor med "OEB"!
Varje krona skickas – allt arbete och all administration utförs ideellt!

En terrier på gräsrotsnivå

F r några år sedan besökte Yvonne Jandréus Humanisternas monter på Bokmässan i Göteborg. Hon hittade då något hon sökt efter under hela sitt liv. Idag  r Yvonne aktiv inom organisationen på flera olika sätt. Hon har många järn i elden, som alla har det gemensamt att hon vill förändra.

Yvonne föddes i Malmö 1946 och bodde kvar där i 41  r. Föräldrarna var inte särskilt religiösa.

– Jag vet inte om de trodde något speciellt. De pratade aldrig om Gud.

Någon konfirmation blev det inte. Och det finns två skäl f r det. Dels så var det inte något Yvonne själv ville och dels så hade hon inte fått det även om hon hade önskat.

– Jag är av judisk härkomst och i Malmö var det en konservativ församling där bara pojkar fick genomgå bar mitzva. Hade vi bott i Stockholm där det var en mer liberal församling hade jag som flicka kunnat genomföra en bas mitzva.

Nu spelade det inte så stor roll eftersom Yvonne i ganska tidiga år hade bestämt sig för att det nog inte finns någon gud.

– Som liten var jag nog en lite trotsig unge. Jag sparkade bakk t n r de pratade om gud i himlen. Dumheter!

Eftersom Yvonne tillhörde ett judiskt hem var hon befriad från morgonbön och kristendomskunskap.

Visste inte att Humanisterna fanns

Yvonne utbildade sig först till tandsköterska och arbetade under flera  r i Malmö med detta.

– Men jag kände att det var fel val. Det var mycket ett passuppjobb och det passade inte mig. Därför omskolade jag mig till studie- och yrkesvalsledare.

Hon var då 39  r när hon avslutade studierna och när hon var klar så fanns det inga jobb i Malmö. Hon hade också hunnit skaffa familj – man och en son.

Så småningom fick Yvonne fast t n st och arbetade bland annat på Kortedalagymnasiet i Göteborg.

– Men sedan skulle de organisera om

i Göteborg och då fick jag möjlighet till avtalspension. Det var också en möjlighet för mig att flytta tillbaka till Skåne. Så jag flyttade ner till Bingsmarken som ligger mitt emellan Trelleborg och Ystad.

Detta skedde 2007. Numera  r Yvonne singel och sonen har sedan lång tid tillbaka flugit ur boet.

Intresset för Humanisterna kom något  r dessförinnan då hon besökte Bokmässan i Göteborg.

– Jag råkade hamna utanför Humanisternas monter och jag kände direkt att detta var något som jag hade sökt efter i hela mitt liv.

Hon hade ingen aning om att denna organisation fanns och hon antecknade sig omedelbart på debattlistan och tipslistan.

– Men debattlistan har blivit så rörig på sista tiden. Man behöver ägna hela dan åt att l sa listan om man ska hänga med och l sa alla inläggen.

 ret efter hon besökte Bokmässan blev hon medlem och då bodde hon i Skåne.

Startade ett kvinnligt nätverk

Det första mötet hon deltog på var årsmötet f r Humanisterna Syd som var i Malmö.

– Jag gick dit bara för att se hur det var. Det var inte så lätt att få folk till styrelsen och någon föreslog mig. Och plötsligt satt jag i styrelsen.

Hon var inte ensam kvinna i styrelsen men tyckte att det behövdes mer fokus på kvinnor.

– Vart man än kommer  r det mest m n. Därför föreslog jag att det skulle bildas ett kvinnligt nätverk för att aktivera kvinnor i Humanisterna. Jag fick OK från styrelsen att göra detta.

Inbjudan till nätverket gick ut till alla medlemmar i Humanisterna Syd. Detta på grund av att e-postutskicken inte kan skilja på män och kvinnor.

– Det var vissa m n som reagerade. En man undrade om man inte skulle starta ett manligt humanistiskt nätverk. Någon svarade att vi  r väl jämställda inom Humanisterna, att vi inte behöver något kvinnligt nätverk.

Första mötet skedde hemma hos Yvonne.

– På träffarna var vi cirka 15 från början men är numera sju-åtta stycken. Vi f r också debatt via e-post.

Totalt fick Yvonne ihop som mest 40 personer.

– Men det finns också sådana som tycker vi varit för h rda och önskade bli strukna. Vi har inte heller något krav på att man ska vara medlem i Humanisterna för att vara med i nätverket.   andra sidan har några i nätverket blivit medlemmar i Humanisterna.

Frågor som de tar upp i nätverket är oftast aktuella händelser.

– När TV-programmet sändes, som leddes av de beslöjade individerna var det något vi tog upp. Sl jor gillar jag inte eftersom de speglar ett kvinnoförtryck. Kvinnorna ska linda in sig i tyg medan männen kommer i T-shirts och shorts.

Skrev till DO efter handskakningsdomen

Nätverket har behandlat flera ärenden.

– Ett annat exempel är att vi ondgjorde oss över att Arbetsförmedlingen hade en arbetssökande som skulle praktisera på en frisersalong. Hon var beslöjad men blev inte mottagen. Hon krävde 15 000 i ersättning.

Det ärende som man drivit längst  r den s. k. Handskakningsdomen, där en 28-årig muslimsk man vägrat skaka hand med en kvinnlig chef. Efter detta fick mannen ingen praktikplats och inte heller någon arbetslöshetsersättning. Han begärde därefter ett skadestånd och tillerkändes 60 000 kronor i skadestånd. DO förde mannens talan.

– Med hjälp av Eva Marie Olsson som är en hejare på att ta fram artiklar och annat, gjorde vi en skrivelse till DO. Vi fick svar från DO men det var lite undflyende.

– Vi  r för det mesta överens i nätverket. Fast mig kallar de f r terrier. Jag är på hugget mot religionerna och jag vill hela tiden att det ska hända något. Jag är ingen Grupp 8 eller FI-are. Man kan tycka jämställdhet är viktigt ändå.

Kiviks Marknad är en annan aktivitet, som Yvonne känner starkt för. Humanisterna medverkar sedan några år tillbaka på initiativ av Cecilia H gerh ll, som är vice ordförande i Humanisterna Syd.

FOTO: URBAN JANSSON

Yvonne Jandréus engagerar sig gärna i saker som hon brinner för. Är det viktigt vill hon tala om det för folk.

– Jag har varit med tre år nu. Vi säljer böcker och informerar om Humanisterna. Vi snackar med folk och diskuterar med dem. Första året sålde vi väskor som vi sytt på symbolen Happy Human.

– Jag har också varit med om att dela ut blanketter för utträde ut Svenska Kyrkan. Vi har stått utanför Coop i Malmö och även utanför Skattemyndigheten.

Officiant

Hösten 2008 deltog Yvonne i officiantutbildningen som genomfördes i Malmö.

– Jag kände att jag hade tid att göra något annat. Man får använda hjärnan och jag har alltid jobbat med människor.

Hon har genomfört några barnvälkomnanden och en begravning, som gjordes i somras.

– Det var en mycket speciell begravning – en sjöbegravning. Vi hade ceremonin på land och sedan åkte de fyra barnen ut på vattnet med en båt från Sjöräddningen. Där spred de askan i havet utanför Malmö.

– Jag förstår inte de humanister som är

emot ceremonier. Speciellt begravningar kan hjälpa människor att komma vidare i sitt sorgearbete. Och ett barn är väl värt att fira?

När det gäller vigsel har Yvonne också fattat ett beslut – även om hon inte levt efter det själv.

– Jag tycker man ska våga gifta sig om man planerar att skaffa barn.

I samband begravningsverksamheten har Yvonne varit med och tagit reda på hur de olika kommunerna har organiserat sig för att kunna erbjuda borgerliga begravningar.

– De är inte särskilt bra på att ordna lämpliga lokaler för begravningar. Ibland svarar de helt enkelt att de plockar bort korset.

Yvonne har inte talat om hur hon själv vill bli begravd. Men hon tycker om det som skedde då hennes mor hade gått bort.

– För mamma hade vi en direktkremering, vilket innebär att begravningsbyrån gräver ner urnan. Sedan hade vi en minnesstund på ett café. Det var en av kurs-

deltagarna på officiantutbildningen som höll i detta.

Politik och republikan

Yvonne ser sig gärna som en terrier på gräsrotsnivå som vill förändra.

– Man ska bry sig om sina medmänniskor och ställa upp med att hjälpa till. Detta kan man göra utan att ha någon tro. Man kan också tycka att alla människor har lika värde utan att ha någon tro.

Hennes son har fått en uppfostran där det inte funnits någon gud.

– Vi berättade faktiskt även att tomten var någon som klädde ut sig. Varför ska man inbilla människor saker som inte är?

Yvonne avslutar med att det är viktigt att sprida humanismens budskap.

– Det är först när vi blir riktigt stora, som vi kan påverka. Och när vi fått in nya medlemmar gäller det att behålla dem. Humanisterna ger oss möjlighet att träffa gelikar och diskutera olika frågor.

Urban Jansson

Kulturnatt med humanistiskt inslag

För fjärde året deltog Humanisterna Uppsala under Kulturnatten i – just det, Uppsala. I den ovanligt ljumma septemberkvällen var det mycket folk i rörelse. Kulturnatten är den största händelsen i Uppsala näst Valborgsmässafton. Ett tillfälle när allt från politiska partier till dockteatrar visar upp sig och minglar. Vi stod som vanligt på Gamla torget med tält, litteratur och engagerade medlemmar.

Med anledning av valåret hade vi i förväg ställt ett urval frågor, som kan vara intressanta ur humanistisk synvinkel, till kommunpolitikerna. Svaren hade vi sammanställt för att hjälpa Uppsaliansarna att besluta sig för var de skulle lägga sin röst. Sammanställningen skickades ut till våra medlemmar men fanns också tillgänglig i tältet under rubriken "Gör ett Humanistiskt val".

Det var inte så stor efterfrågan på sammanställningen, men det var några som var intresserade av vårt övriga utbud. Vi hade bland annat en humanistisk boktipslista, utdrag ur vårt idéprogram, broschyrer om Humanisterna och om kampanjen "Hatar Gud kvinnor?" samt gamla nummer av Humanisten, som vi delade ut gratis.

En del var intresserade av att föra en dialog med oss om frågor i idéprogrammet eller sådant som stötts och blötts i

FOTO: HÅKAN LINDGREN

Rustade med svar från politiker, idéprogrammet, boklista och tidningar tog Humanisterna Uppsala emot intresserade besökare under Kulturnatten.

den allmänna debatten, bland annat med en präststudent vars kvinnliga sällskap uppvisade stort tålamod under den timplånga diskussionen. En Livets Ord-medlem med följe av skolelever kom dit för att föra monolog mot oss. Ett välkommet tillskott i vår bemanning var Maghsoud Ranjbar, nyinflyttad miljöpartipolitiker

bördig från Iran. Han samtalade med flera grupper av likasinnade iranier, som av olika skäl vistades mer eller mindre tillfälligt i Sverige.

Att delta under Kulturnatten har blivit en tradition som vi gärna upprätthåller. Hälsa gärna på nästa år!

Peder Palmstierna

Alla lokalavdelningar är välkomna att skicka in bild och text från någon av era aktiviteter. lena.lindgren@humanisterna.se

Åk på läger sommaren 2011

Är du 14 år och vill åka på ett livssynsläger?
Vill du träffa personer i din egen ålder och diskutera stora och små frågor?
Är ditt barn intresserat av detta?

17 juni - 23 juni, Höör, Skåne
www.backagarden.se
4 juli - 10 juli, Sköldinge, Sörmland
www.asa.fhsk.se
18 juli - 24 juli, Norberg, Västmanland
www.klackbergsgarden.se
1 aug - 7 aug, Höör, Skåne
www.backagarden.se

Anmäl dig redan nu!

Läs mer och gör en intresseanmälan på www.humanisterna.se/konfirmation

Välj län noga när du vill sprida din aska

Vi är många som någon gång har funderat över vår sista vila. Att få sin aska spridd i naturen är en tanke som tilltalar många. Men än så länge finns det strikta regler runt detta.

I tidningen Memento nr 3/2010 (utgiven av begravningsbranschen) går de igenom vad som gäller vid askspridning.

Där framgår klart och tydligt att det är länsstyrelsen som beslutar om var askan får spridas. Detta är något som man själv

inte kan ansöka om utan det ska göras av de efterlevande. Så det gäller att vara klar och tydlig och ge instruktioner. Sen är det bara att vänta och se om önskemålet uppfyller kraven.

I Stockholms län till exempel är man mycket restriktiv till att sprida askan över land. Skälet är att det rör sig folk i stort sett överallt i länet och att exploateringsstrycket på mark är stort. De vill undvika att man går eller bygger på det som använts som begravningsplats.

I Västra Götaland är det lite lättare där det finns mer skog. Men de håller hårt på

att det måste vara minst 500 meter till bebyggelse.

Tomtmark däremot är ett direkt nej. De anser att om huset med trädgård säljs ska inte de nya ägarna behöva gå i en annan persons aska. Det gäller även vid till exempel en fin vitsippsbacke, det är för mycket folk där.

Vad gäller spridning över öppet vatten har Stockholm en gräns på 1 000 meter från land. Västra Götaland har en gräns på bara 100 meter.

Med andra ord, det varierar väldigt beroende på var du bor i landet.

Var hamnar de som gått ur kyrkan?

I samma nummer av Memento ställde en orolig person frågan ”var blir jag begravd som inte är med i Svenska kyrkan?”

Det är naturligtvis inget man behöver oroa sig för då alla som är folkbokförda i Sverige och betalar en begravningsavgift

via skattsedeln blir begravda på en kyrkogård. Avgiften täcker kostnaderna för en gravplats i 25 år, öppnande av grav, kremation om man valt det och i förekommande fall transport till krematorium och gravplats.

Svenska kyrkan är huvudman för begravningsväsendet och alla har rätt till en grav på en begravningsplats oavsett om man är medlem i Svenska kyrkan, något annat trossamfund eller valt att stå utanför.

Många varianter om man inte vill bli begravd

Det finns många alternativ om man inte känner för att bli begravd eller ha sin aska i en urna.

En finare variant är att göra en diamant av sin älskades aska. Företaget LifeGem har en anläggning som renar, finfördelar och sedan pressar askan så att en diamant uppstår. Du kan själv bestämma vilken färg och form den ska få.

”Diamanten är på molekylär nivå helt identisk med riktiga diamanter.” skriver företaget på sin hemsida.

Men det är inte billigt, en diamant kostar mellan 20 000 och 150 000 kronor. Trots det höga priset är efterfrågan hög. På företagets hemsida kan man läsa om lyckliga kunder som har gjort en beställning.

Idén kommer ursprungligen från USA, men finns nu i bland annat Tyskland, England och Holland. Företaget undersöker möjligheten att etablera sig i Sverige.

Annars kan man bli ett fyrverkeri.

På flera håll i världen är ”Firework Funerals” fullt tillåtet. Ett engelskt företag, Eric F. Box Funeral Directors, beskriver sitt fyrverkeri så här:

”Om du vill säga farväl till din älskade på ett magiskt sätt skapar vi ett unikt fyrverkeri. Vi tillsätter askan till fyrverkeripjäserna och ger dig på detta sätt en möjlighet att säga farväl på ett lättsammare sätt. Eftersom alla är olika utformar vi fyrverkeriet efter den avlidnes personlighet: mer ljudligt om denne var en extrovert person, mer diskret och stillsammare om denne var en något mer reserverad person.”

Ytterligare ett sätt är att plantera ett träd i askan. Detta görs av ”Remember in Green” i Holland.

De har tagit fram en metod att blanda askan med jorden och sedan driva upp ett träd. När det har vuxit till sig är det bara att ta hem trädet och plantera i sin egen trädgård.

Sammanställning: Lena Lindgren

Notiser

Europadomstolen upp- häver ryskt Prideförbud

Europadomstolen för mänskliga rättigheter har upphävt förbudet mot att hålla Pridedemonstrationer i Moskva. Dessa har under några år brutalt stoppats av polisen, på order av Moskvas borgmästare. Ryssland måste också betala skadestånd till arrangörerna.

Domstolen konstaterar att det formella motivet för dessa ingripanden har varit ”att skydda den offentliga ordningen, hälsan, moralen och andras rättigheter och friheter, samt att förhindra kravaller”.

Men Europadomstolen menar att det verkliga skälet har varit att man ogillat bögar och lesbiska. Domstolsutslaget är också ett bakslag för den ryska regeringen, som till borgmästarens försvar har hävdat att gaypropaganda är ”oförenlig med religiösa läror och offentlig moral”. Dessa ställningstaganden strider mot artikel 11 i Europakonventionen för mänskliga rättigheter, fastslår domstolen. Den garanterar alla rätten att samlas fredligt.

Skolans favorisering av kristendomen

Ibland kan man hitta kloka synpunkter även i den kristna pressen. I en ledare i Kyrkans Tidning 2010-10-14 skriver Brita Häll, med anledning av att regeringen har gått emot skolverket och bestämt att kristendomen även i fortsättningen ska ha en särställning i skolans religionsundervisning:

”Det är en ryggmärksreflex att värna om kristendomens favoritstatus i skolan. I botten finns en outtalad tanke att den kristna tron kan och behöver gynnas i klassrummet.”

”Men kyrkan har all anledning att bejaka att grundskolan går över till en jämställd behandling av religionerna. Då blir det tydligt för alla att det är kyrkan och ingen annan som står för evangeliet. Och kyrkan kan släppa alla eventuellt kvar-

dröjande fantasier om att lärarna hjälper till med den uppgiften. Det är varken skolans syfte, intresse eller kompetens. Låt var och en, skola och kyrka, göra det den gör bäst.”

Jesus i Rosenbad

Tysklands jordbruksminister och hennes statssekreterare, bäge kristdemokrater, lät i oktober sätta upp ett krucifix på sin arbetsplats. Två präster var där och välsignade det. ”Det är gott att få stöd av Gud,” förklarade ministern.

Mot detta protesterade en ny tysk lobbygrupp för sekularism, som ansåg att ett departement inte bör fungera så.

Hur är det då i Sverige? Jo, här satte EU-ministern Birgitta Ohlsson i våras upp nattvardsbilden ur Elisabeth Ohlson Wallins ”Ecce Homo”-svit på sitt tjänsterum i Rosenbad.

Hon gjorde det för att försvara yttrandefriheten och konstnären Lars Vilks. Dessutom hade Birgitta Ohlssons starka engagemang i hbt-frågor säkerligen sin betydelse. Att Jesus också är en konfessionell symbol – även när han framställs som transvestit – tycks hon inte ha ägnat en tanke.

Massutträden ur Finska kyrkan

I oktober hölls en debatt om homosexualitet i finsk TV. Kristdemokraternas ordförande Päivi Räsänen förklarade då bl. a. att det enligt kristendomen är fel att leva ut homosexualitet. Resultatet blev att många lämnade kyrkan i protest. Räsänen sade sig dock vara mer oroad över ”den långsamt växande likgiltigheten gentemot kyrkan”. Hon hänvisade till Bibeln, ”själva grunden för kyrkans existens”, och tyckte inte att kyrkan borde anpassa sig efter tidsandan.

En biskop, Björn Vikström, kritiserade i efterhand Räsänens uttalanden som ”hjärtlösa”. Han förordade en mer ac-

cepterande inställning. Till sist tog även ärkebiskop Kari Mäkinen avstånd från förkastelsesdomarna i TV-diskussionen. Men indignationen upphörde inte.

Efter en vecka kunde kyrkan konstatera att den hade drabbats av ren massflykt. 29 000 personer hade då lämnat kyrkan, som beräknades ha förlorat flera miljoner euro i skatteintäkter! De flesta hade gjort det via sajten eroakirkosta.fi, som drivs av personer som står finska humanister och fritänkare nära. (I Finland är det möjligt att gå ur och bli medlem i kyrkan via nätet.)

Ny sekulärhumanistisk tidskrift utkommen

I somras utkom det första, välmåttade numret av Botulf-bladet/Nya Fritänkaren, i Human-Etiska Föreningens regi. HEF är den mindre sekulärhumanistiska sammanslutningen i Sverige. Redaktör är Gunnar Ståldal. Som namnet anger är tidningen en sammanslagning av HEF:s tidskrift Botulf-bladet och Nya Fritänkaren, som tidigare utgavs av Humanisterna Stockholm. Den beräknas utkomma med ytterligare ett nummer i år, eventuellt under ett kortare namn.

Botulf-bladet/Nya Fritänkaren vill vara ”både en medlemstidning och en utåtriktad tidning för alla som på olika sätt delar våra grundvärderingar”, säger HEF:s ordförande Ingvar Åhman-Eklund. Man kan prenumerera på den utan att vara medlem i HEF.

Världskongressen äger rum i Norge nästa år

Den 18:e World Humanist Congress går av stapeln i Oslo nästa år, 12–14 augusti.

Tema blir ”Humanism and Peace”. International Humanist and Ethical Union anordnar världskongress vart tredje år.

Läs mer om programmet och hur man anmäler sig på norska Human-Etisk Forbunds hemsida: www.human.no

Arbetet med Humanisternas idéprogram i full gång

I våras gav kongressen styrelsen i uppdrag att se över förbundets idéprogram. Därefter bildades en arbetsgrupp som består av drygt tio personer med olika bakgrund och intresse. Vi har nu haft ett första möte.

Vi kommer troligtvis föreslå att programmet delas upp i ett idéprogram

och ett handlingsprogram. Idéprogrammet ska innehålla vad vi vill uppnå och viktiga, aktuella frågor. Handlingsprogrammet kommer att innehålla förslag på hur Humanisterna ska arbeta. Idégruppen har redan förslag på kompletteringar, bland annat saknas texter om yttrandefrihet.

Idégruppen ska lämna ett förslag runt årsskiftet så att förbundsstyrelsen kan ta upp det på sitt möte i januari.

Ni får också gärna tycka till om idéprogrammet. Finns på www.humanisterna.se. Lämna synpunkter till fredrik.idevall@humanisterna.se. Fredrik Idevall, ordförande Idégruppen

Av Johan Frostegård
Karolinska Institutet, University Press

Nästan allt om människan Evolutionen, generna, moralen och lite till

Boken handlar faktiskt om nästan allt om oss människor, t. ex. kreationism, memer och kostråd. Som forskare är Johan Frostegård ytterst kritisk till kreationismen men passar också på att kritisera och diskutera postmodernistiskt tänkande. Den röda tråden genom boken är evolutionsteorin, som visar sig kunna användas inom fler områden än vi normalt tänker på. Det finns forskare som vill expandera den och dess metoder till humaniora och samhällsvetenskap. Det är en diskuterande bok som inte ger så många konkreta svar men många alternativ. En kontrovers som här och var kommer fram är den misstro som, enligt författaren, finns mellan humanistiska och samhällsvetenskapliga kretsar gentemot naturvetenskap-

liga kretsar t. ex. i frågor som handlar om våra könsroller. Frostegård ger sin syn på hur vår evolutionära historia kan ha påverkat det som anses vara kvinnligt och manligt beteende.

Epigenetiken, ett viktigt komplement till evolutionsteorin, var det som jag främst fastnade för i boken. På senare år har nya forskningsrön visat på oväntade och smått spekulativa sätt på vilka det mänskliga genomet faktiskt kan påverkas av omgivningen. Förändringar som kan gå i arv. Det är inte själva DNA-sekvensen som ändras utan de olika generna kan aktiveras respektive

deaktiveras genom inverkan av den yttre miljön och av främmande ämnen. Speciellt intressant är hur fosterutvecklingen kan påverkas. En kvinnas ägg har en lång bakgrundshistoria. De utvecklades redan i mormoderns livmoder eftersom äggen anläggs under fosterstadiet. Mormoderns livssituation

kan alltså påverka barnbarnet! För män är situationen en annan genom att spermier hela tiden nybildas.

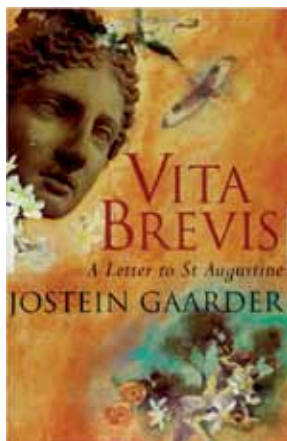
Allt som allt – en bok väl värd att läsa.

Erik Grönros

Vita Brevis – livet är kort!

Av Jostein Gaarder
Rabén Prisma Bokförlag

Ingen kyrkoman har haft sådan betydelse för kristendomens utformning som Augustinus. Han levde mellan åren 354 – 430. Alla vet att han under en lång tid levde i konkubinat med en kvinna som han fick en son med. Vem var då denna kvinna som han uppenbarligen älskade väldigt högt men ändå inte kunde eller ville gifta sig med? Vad tyckte hon om honom? Mycket talar

för att det dokument som Jostein Gaarder kommit över är en avskrift av Florians brev till Augustinus. De handlar om hennes kamp för kärleken mot platonikerna och

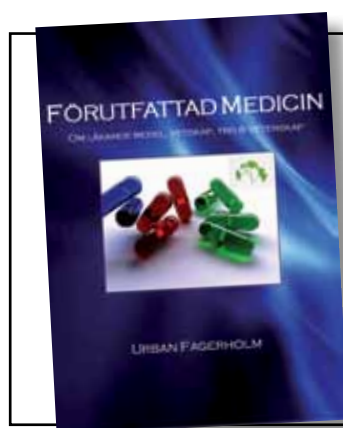
kyskheten. Hon vet hur de har älskat med varandra och genomskådar hans och andra kyrkliga potentaters försök att förhärliga kyskheten. Hon – ”tror inte på en Gud som kräver människooffer. Jag tror inte på en Gud som ödelägger en kvinnas liv för att frälsa mannens själ.” – Florians anklagelser mot skenheligheten är bitter, avslöjande och skarpsint. Ett öppet och

självutlämnande dokument från en kvinna som vill bli älskad. Innehållet i brevet är i högsta grad aktuellt inte minst om vi ser på alla de problem som finns inom

den katolska kyrkan. Låt mig sluta med två citat som handlar om Florians rädska kanske skrivna i minnet av den gången Augustinus i raseri svårt misshandlade henne: ”jag är rädd för vad kyrkans män en dag kommer att göra med kvinnor som jag. Inte bara för att vi är kvinnor utan för att vi frestar er män.” ”Jag ryser av rädska för att det skall komma en dag då kvinnor som jag dräps av den heliga kyrkans män.” Kan det sägas tydligt?

Erik Grönros

Anmärkning: Floriana Aemilia var en lärd universitetsutbildad kvinna som efter skilsmässan från Augustinus återvände till Kartago där hon undervisade i retorik.

Förutfattad medicin – om läkande medel, vetenskap, tro och vetenskap

Ny bok om läkemedel, människan och den medicinska betydelsen av tro. För den som vill bredda och fördjupa sina kunskaper om läkemedel, medicinsk forskning, droger, alternativmedicin, människan, trons betydelse, religion och övernaturligt. 360 sidor. Författare: Urban Fagerholm

149 kronor inkl. frakt.

Boken släpps 10 december och kommer därefter även att finnas tillgänglig i Internetbokhandeln.

Beställ eller boka:
urbanet@globalnet.net

Kompletterande religionskunskap

En intensiv längtan efter att förstå oss själva och världen har fått oss att skapa arbetshypoteser som hjälp att förstå. Arbetshypoteser som tilltalar oss blir myter, som till sist uppfattas som en verklighet. Religioner med sina gudsmyster träder fram.

Nya kunskaper får oss att alltmer betrakta religion och gudstro från ett psykologiskt perspektiv.

Ett stycke allmän religionshistoria.

Det som vi i dag kallar för religion hade från början främst som mål att beskriva och förklara världen. Man iakttog vad som hände i naturen och med oss människor och försökte ge en så logisk förklaring som möjligt till det man såg. Man kan kalla det en förvetenskaplig företeelse.

Det man såg men inte kunde finna en naturlig orsak till fick en religiös dimension. Man antog att gudar, änglar, andar låg bakom dessa händelser.

Människan är en social varelse som får sin identitet och styrka genom samvaron med andra människor. Samlevnad fordrar allmänt accepterade regler och värderingar. Dessa regler och värderingar får också så småningom en religiös dimension, d.v.s. de anses härröra från en gud eller gudarna. På så sätt skapas religioner som innehåller en gudssynsdel som handlar om gudsbegreppet och vårt förhållande till gud (gudarna) och en människosynsdel som handlar om förhållandet mellan människor.

Gruppkänslan är viktig. Den ger en del av vår identitet. Den kan skapas och upprätthållas på olika sätt. Från att sitta stilla tillsammans och hålla i varandras händer till att sjunga, spela eller dansa tillsammans. Gruppkänslan kan också förstärkas genom att utföra vissa riter, till exempel ta emot nattvarden, genom klädedräkten eller i vissa fall t.o.m. genom operativa ingrepp. Man blir härigenom upptagen i gruppen.

Ett annat mänskligt särdrag är vår fascination för det mystiska och okända. Ett exempel på denna fascination har vi i Harry Potter fenomenet. Det finns

en hel rad mänskliga drag kring vilka vi kan låta vår fantasi spela i religionens tjänst. Här har vi bakgrunden till de olika riter vi finner i religionerna.

Vår ovilja mot att lämna den här världen skapar drömmar om ett evigt liv. En tanke som många religioner inkluderar som en verklighet. Men en gudstro kan ge mycket annat. Man har i Gud en samtalspartner liknande den som barn får genom att skapa en låtsasmamma eller –pappa. Om man tror att Gud kan påverka ens liv så kan man be Gud om hjälp och man har någon att dela ansvaret med om något går snett. Manifesterat i ord som ”Med Guds hjälp” eller ”Om Gud vill”.

Problem med en religion uppstår när religionen får en auktoritär prägel. Man inser inte alltid att inre upplevelser, tankar och känslor kan ha genererats i den egna hjärnan. Man tror att det är Guds budskap man får och som måste följas. För att bringa till lydnad lockar man med ett liv i paradiset eller hotar med helvetet efter döden. I extremfall kan det leda till sektbildning där man lever i sin egen fantasivärld. Ledaren, Guds ställföreträdare, får sin makt genom att bestämma vad som leder till paradiset och vad som leder till helvetet. En följd av detta är att många är rädda för att inte få sina synders förlåtelse när den tiden kommer.

Guds existens, religionen en privatsak? Frågan om guds existens är en chimär. Vi människor har skapat ett gudsbegrepp som många har tagit till sig i högre eller mindre grad och genom olika vägar. Den fiktiva guden finns rent konkret i våra hjärnor vilket möjliggör en inre kommunikation. Eftersom en religion innehåller en människosynsdel kan val av religion inte vara en privatsak. Valet kan påverka vårt förhållande till andra människor särskilt de som står oss närmast.

Hur ser framtiden ut för våra olika religioner? Några saker kan man vara säkra på; de kommer att finnas kvar länge än och de kommer att förändras allteftersom samhället förändras. Vi har sett hur det religiösa livet gått från att ha varit starkt gudscentrerat till att bli mera människocentrerat. Vi har fått en humanisering. Vårt religiösa tänkande har blivit och kommer förmodligen att bli alltmer individualiserat.

”*Den fiktiva guden finns rent konkret i våra hjärnor vilket möjliggör en inre kommunikation.*”

Upprinnelsen till de tre religioner som dominerar i västvärlden, nämligen judendom, kristendom och islam, ligger 2000 år tillbaka i tiden. Idag vet vi väldigt mycket mer om oss själva och världen omkring oss. Särskilt under de senaste 60 åren har kunskapen ökat dramatiskt genom DNA-teknikens utveckling, evolutionsbiologin och ökade möjligheter att studera hjärnans uppbyggnad och arbetssätt. De nya tekniska möjligheterna kan för övrigt användas på alla levande och till och med på döda organismer. Det betyder i sin tur att vi på ett helt nytt sätt t. ex. kan se samband och släktskap mellan oss själva och andra djur.

Det vi ser är att vår hjärna successivt har utvecklats från kräldjurens enkla hjärna med en direktkoppling till sinnesorganen via andra däggdjurs mera sofistikerade hjärnor med möjlighet att sortera och samordna sinnesintrycken till en hjärna som kan allt detta och mer därtill. Vår hjärna har fått förmågan att arbeta med tidsperspektiv. Ur detta föds en stark vilja att ta fram orsakssammanhang för att bättre kunna förutse framtiden och påverka den. Vi accepterar inte att bli ett offer för slumpen. Vår hjärna ger oss också en möjlighet att koppla loss tankarna från de yttre sinnesintrycken. Vi får en fri tankesnurra! En förmåga som också kan ge starka inre upplevelser. Jämför med ”nära döden” upplevelsorna. Detta tillsammans blir en utmärkt grogrund för mytbildningar. Myterna presenterar ofta fiktiva världar befolkade av gudar och andra övernaturliga varelser.

Myter finns i alla kulturer och de har varit viktigare i tidigare skeden än vad de är för den moderna människan. De har också varit ett sätt att överföra kunskap om orsaksförhållanden till nya generationer. De fiktiva ofta magiska världarna innehåller element som ger förklaringar till väder, solförmörkelser, sjukdom, jaktlycka m.m. I ljuset av den moderna vetenskapen är det många av dessa förklaringar som har visat sig vara uppenbart felaktiga. Men de har varit tillräckligt framgångsrika och lätta att lära för att fungera under primitiva förhållanden och därigenom har de kunnat överleva under otaliga generationer. Myterna innehåller också element som förklarar de moralregler som finns i en kultur. Myterna ger därigenom tyngd åt de moraliska reglerna. Den som har kontroll över myterna får därför starka styrmedel

över resten av gruppen. De egna myterna är en del av den egna identiteten.

Men hjärnkapaciteten gör också att vi kan använda oss av arbetshypoteser, som kan provas och förkastas. Den ger oss förmågan att simulera händelser, d.v.s. tänka efter före. Jämför med dagens datorsimuleringar! Den evolutionära förklaringen till att dessa egenskaper har utvecklats hos människan är att de har gynnat vår överlevnad.

Det var i Grekland som man först bröt sig loss från det mytiska tänkandet. Hippokrates, medicinens fader, är exempelvis den förste som skiljer ut läkekonsten från religionen.

Grekernas vetenskapliga bidrag var inte att de upptäckte nya fakta utan att de skapade en kunskapsteori där man kan tala om argument, logik och bevis.

Grekerna var också de som skapade den vetenskapliga diskussionen. I stället för en förkunnande framställning som i myter och religiösa dogmer, presenterar man argument och motargument och försöker försvara en tes.

Religionerna liksom många andra rörelser är upplevelseideologier där de troende känner sig hemma, blir bekräftade och kan få berikande andliga upplevelser. Upplevelser som naturligtvis även icke gudstroende kan få. Bundenheten till en religion styrs av känslan och i mycket liten del av logik och förnuft.

Människor vill helst ta del av sådant som bekräftar den egna livssynen och livsstilen. Vi vill bli bekräftade även med risk att bekräftelserna får oss att sluta oss inom oss själva eller inom den grupp vi lever i och som ger oss de eftertraktade bekräftelserna. Vi blir en del av myten. Det är lätt att skapa myter men inte att få bort dem! Här står sig sunt förnuft ofta slätt eftersom bekräftelser handlar om känslor som sorterar bort förnuftsskäl.

En individ som till sina handlingar och tankar mycket starkt styrs av sin livsåskådning identifierar sig med sin livsåskådning så att ett angrepp på livsåskådningen uppfattas som ett angrepp på individen själv. Den naturliga reaktionen blir då att försvara sig. På vilket sätt beror på personlighet och de möjligheter som finns och vad som är acceptabelt i individens kultur.

Josefus Flavius – historieskrivare och stötesten för kristenheten

Den romersk-judiske historieskrivaren Josefus Flavius var verksam under senare hälften av första århundradet e.K. Hans skrifter är en viktig källa till kunskap om romarriket i allmänhet och Palestina i synnerhet. Hans liv var minst sagt växlingsrikt. Han befann sig i Rom under kejsar Neros tid, hade till en

början befäl över de judiska upprorsstyrkorna i Galiléen under det stora judiska kriget 67–70, kapitulerade inför Vespasianus legioner, men vann ändå den blivande kejsarens bevägenhet. Han blev senare adopterad av denne och fick därmed anta kejsarens familjenamn Flavius och vistades mestadels i Rom under sina tjugo sista levnadsår. Hans två viktigaste arbeten är ”Om det judiska kriget” (JK) som publicerades någon gång mellan år 75 och 79 samt Judiska fornminnen (JF) som har daterats till år 93 eller 94. I dessa utomordentligt innehållsrika verk avhandlas inte bara krig utan också religiösa sekter,

geografiska och etniska förhållanden i Palestina samt inte minst bygnadsverk med en korrekthet som får moderna arkeologer att häpna. När den israeliska staten 1963 bestämde sig för att göra en arkeologisk undersökning av den berömda Masadaklippan kunde man sålunda, med JK i handen, återfinna och i detalj identifiera såväl Herodes palats som lämningarna efter de sista kämparna från år 73 e.K.

Bland mycket annat redogör Josefus i sitt första

verk för de tre ”tankeskolorna” esséer, fariséer och sadducéer och han är speciellt utförlig om esséerna (JK, Bok II, Kap.VIII). Om tidigkristna församlingar sägs däremot ingenting. Detta är en smula märkligt eftersom det enligt kristen tradition och historiepufffattning så borde vid tiden för bokens tillkomst (70-talet) de förkristna församlingarna varit legio i Palestina såväl som annorstädes i det romerska riket. Paulus mäktiga mission är vid det här laget avslutad och Neros beryktade massakrer på kristna år 64 borde vara i färskt minne. Likväl tiger Josefus inte bara om detta utan också om den nya religionens grundare, Jesus från Nazaret. Dock, i det större verket (JF, bok XVIII, kap. III, st. 3) berättas i korta ordalag (ca 130 ord) om ”en vis man Jesussom var Kristus ... och korsfästes men framträdde levande på tredje dagen såsom profeterna sagt ...”. Detta är Testimonium Flavianum (TF), Josefus vittnesbörd om att Jesus var en människa av kött och blod som verkligen vandrat på vår jord.

Avsaknaden av tidiga icke-kristna dokument som bekräftar evangeliernas berättelser om Jesu liv har annars varit ett bekymmer under kristendomens hela historia. Konstigt nog har det också förefallit att en tidig kyrkofader som Origenes, liksom de sk bekännarna (apologeterna) under det andra århundradet, i sin kristna förkunnelse och i sina skrifter inte använder sig av Jesu liv, detta evangeliernas mest kraftfulla material. Men å andra sidan har kristna ledare och teologer, från trehundralet och framåt, varit näst intill extatiska i sin vilja att vidarebefordra TF såsom åtminstone ett vittnesbörd som inte kan misstänkas vara en frukt av deras egen propaganda. Den syrisk och den armeniska kyrkan inkorporerade till och med TF i sina biblar. Sammalunda gjorde Sebastian Chateillon, en protestantisk teologiprofessor i Bern.

År 1550 infogade han det ovan nämnda stycket i sin latinska utgåva av Bibeln med hänvisning till att TF måste ha samma gudomliga ursprung som evangelierna.

Vid denna tid hade emellertid vissa betänkligheter framförts om äktheten av TF. En uppenbar invändning är att TF inte har ett innehållsmässigt samband med vare sig det föregående eller det efterföljande stycket. Sammantaget med vissa språkliga anomalier i texten föreföll det alltmera troligt att TF är ett resultat tillkommit av kristen nitälskan i samband med någon av de avskrifter av avskrifter med vilka Josefus verk talar till oss över seklerna. En sådan förmodan bestyrkes av att den ovan nämnde Origenes i sina skrifter beklagar sig över att Josefus inte erkände Jesus som Messias. Den version av JK som Origenes hade tillgång till kan därför inte varit densamma som den som vi nu känner. Få kristna förspråkare vill idag hävda att TF är ett bevis för att evangeliernas Jesus har existerat. Mera vanligt är att man stödjer sig på följande text av Josefus: ... därför samlade han det högsta rådet och förde inför dessa fram en man vars namn var Jakob, en broder till Jesus som kallas Kristus ... (JH, bok XX, kap. IX, st. 1) där händelsen har tidsbestämts till år 62 e.K. Till detta bör man dock anmärka att tjugo olika personer med namnet Jesus figurerar i Josefus skrifter och att infoga frasen ”som kallas Kristus” på ett av dessa ställen vore en enkel och lockande korrigerings.

Av det som här framförts följer, dels att Nya testamentets Jesus med stor sannolikhet är en ren litterär konstruktion, dels att uppgiften att söka största möjliga klarhet i denna fråga med moderna vetenskapliga och källkritiska metoder borde vara en uppgift för en härskara av akademiskt professionella religionsvetare, språkvare och historiker. Men någon

sådan verksamhet existerar knappast alls i den akademiska världen. Svenska religionsvetare utgör tyvärr inget undantag. Det är svårt att tänka sig någon annan förklaring än att man vill undvika att stöta sig med kristen tro och dessas företrädare. För den som skriver dessa rader står det emellertid klart, att vad religionsvetare och historiker därmed skulle kunna publicera för en bred allmänhet, vore oändligt mera intressant och spännande att läsa än uppenbart fiktiva historier som t. ex. Da Vinci koden.

För den som vill skaffa sig en egen uppfattning i frågan om kristendomens verkliga ursprung finns dock en hel del att läsa både i bokform och på Internet. I det senare fallet söker man på fraser som The Jesus Puzzle, The Jesus Myth, eller också besöker man den nätbaserade encyklopedin Wikipedia. Banbrytaren för denna så kallade radikala kristendomskritik är annars den engelske språkprofessorn G.A. Wells med sin bok The Jesus of the Early Christians, (Pemberton Books, 1971), en bok som tyvärr inte är så lätt att få tag på. På svenska finns Alvar Ellegårds lättlästa, Myten om Jesus (Bonniers, 1992), där de första kristna förmodas vara identiska med esséerna. Den senaste, tyngst vägande boken i detta ämne är också den på svenska. Den heter Den Jesus som aldrig funnits (Vimi, 2005) och är skriven av Roger Viklund. På nära 600 sidor redovisas här det imponerande resultatet av 14 års forskarmöda.

 Likväl tiger Josefus inte bara om detta utan också om den nya religionens grundare, Jesus från Nazaret.

Ateister kan inte bestämma hur religiösa ska få tro

Något som irriterar i alla debatter är när den ena sidan försöker tala om för den andra hur de egentligen tycker och tänker. Ibland är det som om debatten mellan tro och vetande, religion och ateism, stupar på att parterna inte ens förstår hur den andra sidan tänker. Och då försöker man förklara för den andra sidan hur deras uppfattning ser ut "egentligen", men denna andra sida känner inte igen sig. Det här kan yttra sig som det ständiga tjetet om att läran om arternas uppkomst går ut på att världen skapades av en slump jämförbar med att en stormvind skulle kunna blåsa ihop ett flygplan av en hög skrot, trots att ingen hävdar att evolutionen fungerar på det sättet. Det kan också vara när religiösa menar att vetenskapen är ett slags religion, eller när präster påstår att en ateist innerst inne vet att den där guden finns. Eller när någon påstår dumheter som att man måste vara religiös för att kunna ta till sig konst.

Men jag ska erkänna att det fungerar omvänt också. Jag har själv svårt att föreställa mig att påven faktiskt tror att han är den där gudens sändebud på riktigt, eller att präster verkligen inbillar sig att de har den där gudens mandat att dela ut syndernas förlåtelse.

Ett exempel på när någon försöker berätta vad den andra sidan borde ha för uppfattning är Karl Henriks Karlssons text "Den kristne humanisten" publicerad i HumanistInfo nr 1, 2010. Liksom många andra religionskritiker verkar han kräva av de kristna att de ska vara bokstavstroende fundamentalister. "Så fort man börjar peta i bibeln /.../ blir det inte längre kristendom", skriver han bland annat. "Svenska kyrkan måste här bestämma sig: ska bibeln tolkas bokstavligt eller inte" och "Tolkar man nämligen inte bibelns ord som guds ord faller stora delar av kristendom bokstavligen sönder och samman", menar Karl Henrik Karlsson också.

De bokstavstroende är en liten minoritet inom kristenheten och det är tämligen orimligt att underkänna majoritetens religionsuppfattning för att de inte är det. Inte ens Vatikanen är bokstavstroende, eftersom man erkänner evolutionen. Det är nog lite förmätet att hävda att påven inte är katolik.

Visst kan man irritera sig på att religiösa ibland kan hålla benhårt på bokstaven i ett fall, men strunta fullkomligt i påbuden i ett annat. Men nu har vi re-

ligionsfrihet och det betyder rimligen att var och en får tro precis vad de vill. (Däremot betyder det inte att var och en får göra vad de vill, men det är en annan debatt.)

Det mest orimliga i Karl Henrik Karlssons text är dock när han skriver "Det är ingen tvekan om saken: kallar man sig själv kristen måste man stå för allt som sker i kristendomens namn, ..."

Varför det?

I Gamla testamentet talas det om att missbruka Herrens namn. Alltså är man redan i Bibeln fullt medveten om att religionen kan användas felaktigt. Det finns väl över huvud taget inte någon som hävdar att allt som skett i kristendomens namn varit rätt. Även för den mest fundamentalistiskt bokstavstroende måste det vara uppenbart att det finns folk som använder religiösa ursäkter för bedrägerier och egen vinning. Knutby till exempel. Måste en kristen försvara pastor Fossmos sätt att manipulera barnflickan att bli en mördare, för att han använde kristen retorik? Katolska prästers pedofili, måste man försvara den? Och hur ska man resonera när en kristen falang strider med en annan? Måste man försvara båda sidor när Inkquisitionen ger sig på protestanter?

Det är klart att det vore enklare att kritisera de religiösa om de var hårdnackat bibeltrogna, precis som det vore enklare för de religiösa att ge sig på vetenskapsmännen om de faktiskt påstod att världen som den ser ut idag kom till av en slump, punkt slut. Men vi ska nog vara tacksamma för att de flesta religiösa inte alls är bokstavstroende. Det finns en liten grupp som (miss-)brukar religionen för att motivera de grövsta brott, men det finns en stor majoritet som skalar bort religionernas antika gräsligheter och skapar en högst mänsklig religion.

Som ateist tror jag att religionerna är skapade av människorna och att denna skapelse är ständigt pågående. Vi kan inte kräva att de religiösa ska tycka som antikens människor om de inte gör det. Jag är övertygad om att de troende har fel i sak; det finns inte något slags gud över huvud taget, det finns ingen gudomlig kraft, vilja eller ordning; men om jag kritiserar deras tro, åsikter och värderingar måste jag ändå kritisera de uppfattningar de har och inte först tala om för dem vad de egentligen får tycka och tänka och sedan ge mig på detta.

”*Det är klart att det vore enklare att kritisera de religiösa om de var hårdnackat bibeltrogna.*”

Religion upphäver äganderätten

Äganderätten över mark upphävs av religiösa skäl. Att uppfylla en hustrus eller mans sista önskan att askan ska spridas på en äng som tillhör släkten är förbjudet i Sverige. Att det är steril aska och att ingen skada sker struntar länsstyrelsen i.

Detta måste ändras så att markägaren

beslutar om askspridning och informerar länsstyrelsen om detta. Så länge det rör sig om icke stadsplanerat område som inte används som jordbruksmark eller trädgård ska länsstyrelsen bara registrera spridningen. För mark i tätort får länsstyrelsen utfärda bestämmelser.

Detta bör bevakas inför den nya begravningslag som i tysthet ska införas och ge kyrkan ensamrätt till gravplatser.

Det är lång väg kvar till att vi har det som i England där man får sprida askan på fotbollsplaner.

Einar Hellbom

Göran Greider har rätt

Göran Greider framträdde i en intervju i Humanistinfo 3/2010. Han hade, som vanligt, mycket att säga. Jag fäste mig vid en passus: Den enda form av forskning, som Humanisterna vill luta sig mot är ju nästan bara den naturvetenskapliga forskningen. Vi har ju dessutom filosofi, sociologisk forskning, litteraturvetenskap med mera. Naturvetenskap har något slags primat och det är ett misstag

Han har rätt. Se vad Sturmark skriver i Tro och vetande 2.0 (sid 179): När jag talar om vetenskapen menar jag alltså först och främst naturvetenskapen. Det är en slagsida. Sturmark är medveten om det. Naturvetenskapen söker generella lagar medan kulturvetenskapen söker det individuella och speciella fallet. Det blir en positivistisk slagsida om vi bara söker kunskap från naturvetenskapen. Vi inbillar oss att kunskap enbart utvecklas genom iakttagelser (typ experiment i laboratorier) och sedan teori om detta.

Men vi bygger i så fall på Cartesius bild av ett förstånd för sig och världen för sig. Är det så enkelt? Knappast. Hur det verkligen är ska jag inte ge mig in på. Jag vill bara visa på behovet av en annan infallsvinkel. Humanvetenskaperna bygger till stor del på tolkning. Tolkning av dokument, tolkning av avsikter hos aktörer, tolkning av bilder, tolkning av musik etc. Och just i tolkningen av det subjektiva och det svårfångade kommer vi nära det

som de troende talar om – det utsägliga eller det icke verbaliserbara. Ofta kallar vi detta område det andliga. Det är ju inte så att Humanisterna förnekar området i sig: Det talas ofta om vikten av en djupare dimension i livet. En del kallar det andlighet. Även ateister och agnostiker kan uppleva en icke-religiös andlighet, exempelvis i naturen och i musiken.

Våra upplevelser av musik eller litteratur eller natur går inte sönder för att vi tittar på hur humanvetenskaperna närmar sig dem. En bra inledning till ämnet har jag hittat i Søren Kjörups bok Människovetenskaperna – problem och traditioner i humanioras vetenskapsteori (Studentlitteratur). Han menar att påståendet att t.ex. ett musikaliskt fenomen har en annan struktur än verbalspråket och därför inte kan benämnas eller beskrivas är felaktigt. Resonemanget bygger på en teori, en bild, av att det måste finnas en strukturell överensstämmelse mellan språket och det som språket handlar om. Om så vore så skulle det bara vara en extremt liten del av världen vi kunde tala om. (Kjørup sid 153).

Det som gäller musiken gäller i princip också religiösa upplevelser. Kjørup tar upp hur idéhistorikern och filosofen Wilhelm Dilthey beskriver hur han försöker sätta sig i Luthers tänkande och upplevelser. Diltheys begrepp för förståelsen är återskapande, återupplevande, medkännande och inkännande. Dilthey me-

nar att han försökte och kunde sätta sig in i Luthers upplevelser. Kjørup förklarar varför det är möjligt: Bakgrunden till denna tankegång är uppfattningen att de mänskliga kulturyttringarna – inte minst konsten, men alltså också juridiska och religiösa dokument, kultiska handlingar och så vidare – är ett slags objektiviseringar av mänskligt medvetandeliv. Tack vare ett slags organiskt sammanhang mellan allt mänskligt och alla mänskliga produkter blir det möjligt för oss att sätta oss in i eller alltså återuppleva andras tillvaro genom dessa objektiviseringar. (Kjørup sid 240-241).

Det finns alltså en anledning att studera humanvetenskapernas forskning. I synnerhet för oss inom Humanisterna. Jag tänker på Hedenius' andra postulat i den första Tro och vetande. Språkpostulatet: det religiösa språkets termer är meddelbara, så att deras mening kan klagöras även för personer som inte är troende. Det är ju så att troende duckar för det kravet i många debatter. Och humanister, som är fostrade i att tänka i naturvetenskapliga termer, försöker inte ens närma sig en metod att förstå. Effekten blir att vi talar förbi varandra eller hemfaller åt pajkastning.

Så låt oss uppgradera Tro och Vetande till åtminstone 2.5. Låt oss tillägna oss mer av humanvetenskapernas metoder.

Kjell Sundberg

Det är viktigt att skilja mellan sak och person

Jag är ny medlem i Humanisterna. Jag har nu läst halva HumanistInfo nr 3, 2010. En brist eller ett fel som jag tycker genomsyrar allt som jag nu har läst, eller för den delen som jag har hört uttala sig i humanismens, ateismens och agnosticisms namn inte skiljer på sak och person. I ärlighetens namn kan det sägas om de religiösa också. I stället för att föra en teoretisk debatt om religionens för- och

nackdelar, religionens sanningshalt o.s.v. angriper man personerna. Detta är så som jag uppfattar situationen och jag tror att det har varit på detta sätt ganska länge. Det som jag är kritisk till är en slags grundläggande inställning och hållning. Det är ytterst sett en fråga om disciplin, att på ett civiliserat sätt kunna diskutera om svåra saker i stället för att kriga. Att använda ordet krig i detta sammanhang

är på sin plats ty vi har två läger som båda slåss i stället för att mötas och utbyta erfarenheter. Båda sidor förlorar på detta krig ty man skadar varandra och går miste om viktig kunskap. Man har således läst sig i en position och man har bestämt sig för att inte lyssna på argument vad som än händer. Detta, menar jag är tragiskt och sorgligt att se.

David Sundström

Realism och meningsfullhet – en dynamisk duo

Lotta Knutsson Bråkenhielm presenterade i Humanisten, juli 2010, ett intressant resonemang kring livslögners adaptiva funktion. Kontentan är att livslöggen ökar vårt psykiska välbefinnande för att kunskap om verkligheten är alltför tung att bära. De premisser hon resonerar utifrån är sunda, men hon bortser från en del andra rimliga antaganden och teorier och kommer därmed till en del väl vidlyftiga slutsatser, som jag skulle vilja presentera ett par invändningar mot.

(Då Humanisten ska bli SANS har redaktionen där bestämt att bryta helt mellan numren och Peders svar hänvisades till HumanistInfo istället. red.nm.)

Den första handlar om Bråkenhielms slutkläm: att en brist på ”överlevnadsvärde” skulle borge för sanningshalten hos en gudstro, eftersom den inte borde ha selekterats fram. Svaret finns i Dawkins ”The Selfish Gene”. Det som selekteras fram rent biologiskt är gener – i detta fall generna som ger upphov till förmågan att hysa en gudstro, inte tron i sig. Denna förmåga, dessa gener, kan säkerligen användas till att hysa även andra former av tro än de ”adaptiva livslögner” som Bråkenhielm beskriver. Man kan se det som att generna är materialet, vilket livserfarenheten som en konstnär formar till det konstverk som utgör den faktiska trosuppfattningen. Vissa genetiska kombinationer kanske lämpar sig bättre för gudstro, andra för andra sorters tro, men tron i sig är inte genetiskt kodad.

Tron i sig kan däremot vara exempel på det som Dawkins kallar för ”memer”. Om gudstrons förmåga att sprida sig överträffar dess belastning för sin bärare (exempelvis genom att övertyga en potentiell bärare om att den som förkastar religionen/memen döms till en evighet av plågor) så kommer den att spridas fastän dess ”överlevnadsvärde” för bäraren är negativt. Dawkins ger ett exempel på en gen som fungerar just så – den manipulerar själva spridningen av gener till sin egen (kortsiktiga) fördel, men till bärarens nackdel eftersom en heterozygot för denna gen är steril och en homozygot dör ung. En population som drabbas av denna gen kommer att dö ut som bestående av idel bärare av genen. Att genens överlevnadsvärde för sig själv i allmänhet

sammanfaller med dess överlevnadsvärde för bäraren betyder inte att det är en naturlig. Gäller detta för gener, borde det även kunna gälla för memer.

Vad som är viktigare att invända mot är dock själva kärnan i Bråkenhielms resonemang. Jag kan hålla med om att en livslögn, som en religiös tro (om vi nu utgår från att den är en lögn), kan hjälpa oss att se mer positivt på tillvaron och därmed verka adaptivt. Att förlora denna livslögn skulle innebära att förlora ett verktyg för välbefinnande, vilket enligt Bråkenhielm skulle kunna leda till depression och självmord. Detta kan hon säkerligen ha rätt i – förutsatt att verktyget inte kan ersättas av ett annat!

Det jag tror att Bråkenhielm är ute efter, det som har den adaptiva funktionen, är det som Aaron Antonovsky i sin bok Hålsans mysterium kallade ”känsla av sammanhang” (KASAM)². I korthet består KASAM av tre delar: begriplighet – att världen omkring oss går att förstå sig på – hanterbarhet – att jag kan påverka det som sker – och meningsfullhet – att det är värt besväret. Hur kan en livslögn hjälpa oss då? Den kan förstås skapa en illusion av begriplighet – om jag inte finner någon omedelbar orsak till det som sker så kan jag alltid hitta på en: gudomlig vilja, andar eller kanske ödet. Den kan injaga i oss tron att om jag bara ber mina böner, renar mina chakran eller bär de tre amuletterna så kommer det att ordna sig, med eller utan makternas hjälp – en illusion av hanterbarhet. Den kan låta mig tro att det finns en mening med allt som sker, även det onda, och att om vi bara fortsätter kämpa så får vi vår lön till slut.

En religiös tro eller en livslögn är alltså säkerligen en väg till KASAM och om förlusten av denna leder till förlusten av KASAM, så är det förstås bättre med en ogrundad tro än ingen tro. Men verkar en realistisk uppfattning om världen och sig själv verkligen negativt på KASAM? Det har jag svårt att tro. Bråkenhielms mått på ”realistisk uppfattning” är andra människors uppfattning om oss. Varför skulle detta vara mer realistiskt än ens egen självbild? En realistisk uppfattning borde väl snarare härröra ur ökad självkännedom – en god uppfattning om både styrkor och svagheter hos den person vi kallar Jag.

Bråkenhielm ställer alltså en livslögnsbaserad KASAM mot ingen KASAM alls, men det som borde vara intressant är att jämföra en KASAM byggd på en livslögn med en som byggts kanske inte på, men ändå i överensstämmelse med en realistisk bild av sig själv och världen. I det fallet skulle jag vilja hävda att en verklichetsnära bild ger en stabilare KASAM. Hur så?

Jo, om vi har en livslögnsbaserad KASAM så innebär det att man sätter känslan som meningsfullhetens förkämpe i kampen mot meningslöshetens främste vapendragare, förnuftet. I den kampen svingar känslan livslöggen/religionen som ett svärd mot förnuftets klinga, logiken/vetenskapen. Men vad händer den dagen då livslöggen brister, då vetenskapens egg är skarpare, då det skenbart begripliga avslöjas som obegripligt och hanterbarheten visar sig vara ett halmstrå för en drunknande?

Då kanske meningslösheten segrar och man sjunker ner i depression – om man tror som Bråkenhielm. Alternativet är att man bygger sin KASAM genom att låta förnuftet liera sig med känslan. Istället för att de skall kämpa mot varandra, så lånar förnuftet känslan en sköld i vetenskapen, ägnad att stå emot livslöggen – som nu ironiskt nog svingas av meningslösheten själv. (Ja, hur meningsfullt är det egentligen att bygga sitt liv på en lögn?) Känslan, berövad löggen som vapen, har istället en bred arsenal att ta till: kärlek, vänskap, skönhet, personlig utveckling i arbete och/eller fritid, glädjen i att hjälpa andra och kanske till och med religion, om man lyckas med konsten att svinga den samman med vetenskapen. Detta bara för att nämna några meningsskapande fenomen som inte behöver bygga på en lögn.

För att tala i termer av KASAM så kan en realistisk själv- och världsbild hjälpa oss. För det första innebär den ju per definition en känsla av begriplighet: tror jag att jag har en realistisk uppfattning så tror jag ju också att en sådan är möjlig. När jag begriper hur saker och ting hänger ihop, kanske jag ser hur litet det jag gör påverkar saker och ting ur ett kosmiskt perspektiv. Å andra sidan kanske jag också ser hur mycket och mer konkret vad jag kan påverka ur ett mänskligt perspektiv – jag kan hjälpa mina medmänniskor till bättre liv, jag kan bemöda mig om att

inte lämna ett alltför djupt ekologiskt fotavtryck och jag kan värda mig själv och mina känslor.

Att detta ger en känsla av meningsfullhet är ganska väl omvittnat. Finns det trots allt något mer meningsfullt än att göra allas vår gemensamma värld litet bättre att leva i, oavsett på vilket sätt? Att kanske noll och intet återstår av allt

detta om tio miljarder år – vad kvittar det här och nu? Och om det finns människor kvar då, så måste något spår ändå finnas kvar av mina gärningar idag – de kanske bidrog i någon mån till att vi inte gick under med vår planet?

Det är detta jag ser som humanistens strävan: att rata livslögnen och istället förena förnuft och känsla, att finna me-

ning i en naturlig tillvaro, med god självkänedom och goda relationer till medmänniskorna och miljön som hjälp. För om förnuftet och känslan kämpar sida vid sida istället för mot varandra – hur kan då meningslösheten och obegripligheten ha en chans?

Peder Palmstierna

Hånkratt ersätter kritiskt tänkande

Tyvär är jag mindre positiv än Svante Nevéus (HI 3/2010) i min syn på Humanisternas religionskritik. Även om den är slående ibland är den faktiskt ofta en besvikelse. Den spårar ur. Glappet mellan praktik och de välkomnande orden i skrifter för både nya och gamla medlemmar blir för stort. Man driver saken till sin spets på ett sätt som kan likna tunnelsyn. Hånkratt ersätter kritiskt tänkande.

Kan det bero på att både vissa tongivande och vanliga Humanist-medlemmar har för liten förståelse för vilken roll religion spelar i många troendes liv? Och/eller att de tolkar begreppet humanism på ett ovanligt och snävt sätt? Det leder till att religionskritik överbetonas eller går snett.

Humanisternas viktiga budskap om förnuft och ett sekulärt samhälle slösas bort när förakt för religion eller hat mot den samma blir en ursäkt för att förlöjliga. Man struntar i att han faktiskt inte är något effektivt verktyg. Fråga dig själv hur ofta du har ändrat åsikt, stil eller förväntningar m.m. efter att någon har förlöjligat dig. Vem är målgruppen för en sådan religionskritik? Troende som man förlöjligar men konstigt nog ändå vill övertyga? Eller andra icke-troende som kan ansluta sig till hånet och känner sig överlägsna? Måste Humanisterna fortsätta att definiera sig i motsats till religion och dess anhängare? Har inte Humanisternas

principer ett egenvärde? Kerstin Abukhanfusa skrev i Varför ödslar vi krafter på en icke-fråga? (HI 3/2010) om en närliggande distraktion, nämligen alla funderingar kring om Gud finns. Kerstin slutar med denna uppmaning: Låt oss bli entreprenörer och sätta igång byggandet av det humanistiska samhälle vi eftersträvar.

Christer Sturmark protesterade på DN.debatt 14/10 mot Elisabeth Gerles DN.debattartikel 11/9. De debatterade även den 14/9 på ABF-huset. Båda olustiga exempel på hur Humanisterna inte tar vissa tillfällen till vettiga dialoger med troende i akt. Inte heller tillfället att nå ut till tusentals DN-läsare som inte är Humanist-medlemmar. Varför ta sin tillflykt till glåpord och hånkratt när man inte håller med? Elisabeths jämförelse av Humanisterna med Sverigedemokraterna var ju förbluffande och olustig. På många sätt liknar SD däremot Islamister och konservativa kristna som Christer skrev (DN.debatt 14/10). Tyvärr slösade han bort mycket av tiden på ABF-huset över faktafel i Elisabeths bok. Men varken hennes jämförelse av Humanisterna med SD eller faktafel i boken förminskar de tankeväckande teser som hon också kom med i artikeln eller på ABF-huset. Tex att Humanisterna förenklar svar på svåra frågor. Eller att Humanisterna betraktar religion som den enda faktorn som spelar roll i kvinnoförtryck och negligerar fak-

torer som patriarkat, religiösa eliter som vill monopolisera makt eller kulturella sedvänjor som har mer med traditionella manssamhällen än med religion att göra (DN.debatt 11/9). På ABF-huset påstod Christer märkligt nog att Humanisterna inte kritiserar religion som sådan utan vissa av dess sedvänjor. Hur resonerar han när Humanisterna baseras främst på sin egen överlägsna betoning av kritiskt tänkande och vetenskapliga bevis jämförd med religionens påstått flummiga och ologiska tankesätt?

Även om man är negativt inställd till kristendom, kunde man få avsmak för Christers härskarteknik och försök att förminska Elisabeth istället för att ta itu med vettiga sakfrågor.

I sin DN-kolumn Krock i kunskapssyn (23/10) skrev Lena Andersson delvis om debatten mellan Christer och Elisabeth. Även Lena blandar ihop hat mot kristendom i allmänhet med Elisabeths samtliga teser. Resultatet är att även Lena måste avvisa Elisabeths ibland befogade kritik av Humanisterna. Men icke-troende och även Humanist-medlemmar kan också ha synpunkter på Humanisternas brister, tex arrogans, misstolkning av begreppet humanism eller att nyanser saknas. Några av oss välkomnar lite självkritik inom Humanisterna.

Susan Abrams

Läs även Christers text på sidan 25.

Därför hävdar Humanisterna att tron är en privatsak

När Humanisterna hävdar att tron ska vara en privatsak så menar vi att stat och kommun inte ska gynna en viss religion på en annans bekostnad eller på ateismens bekostnad. Vidare menar vi att när vi stiftar lagar i Sverige ska vi resonera om vilket lagförslag som är bäst för människorna här i landet, inte vilket lagförslag

som mest överensstämmer med "Guds vilja". Vi hävdar nämligen att det är ovisst om någon gud existerar och, om så vore fallet, att det är omöjligt att utrona vad som är hans vilja.

Även om det finns människor som tror att man kan hitta "Guds vilja" i någon bok så kan våra valda riksdagsmän inte ta nå-

gon hänsyn härtill. De troende får gärna behålla sin övertygelse, men de kan inte anföra citat ur Bibeln eller Koranen som argument i en seriös debatt.

Gunnar Ståldal (utdrag ur en insändare i tidningen Dagen 2010-08-20)

www.dagen.se/dagen/article.aspx?id=222778

Humanisterna

Organisationsnr: 802009-5348

www.humanisterna.se

e-post: info@humanisterna.se

Förbundskansli: Humanisterna,

Box 16241, 103 24 Stockholm,

tel. 08-508 622 90,

Plusgiro: 66 36 59-1

e-post: kansli@humanisterna.se

Lokalavdelningar

Humanisterna Dalarna

Ordförande: Lars Broman

tel. 023-101 77

lars.broman@humanisterna.se

Humanisterna Jönköping

Kontaktperson: John Abramsson

jonkopings@humanisterna.se

Humanisterna Kalmar

Ordförande: J Kenneth Andersson

jka.advisory@telia.com

Humanisterna Sjuhärad

Ordförande: Pia Ulvegärde

tel. 070-218 53 19

sjuharad@humanisterna.se

Humanisterna Stockholm

Ordförande: Rebecca Hybbinette

stockholm@humanisterna.se

Humanisterna Syd

Ordförande: Andreas Palmqvist

tel. 0736-63 62 12

syd@humanisterna.se

Humanisterna Umeå

Kontaktperson: Rune Åkerlund

tel: 070-655 86 69

umea@humanisterna.se

Humanisterna Uppsala

Ordförande: Anders Martinsson

tel. 0709-13 63 23

upsala@humanisterna.se

Humanisterna Värmland

Kontaktperson: Dag Nordmark

dag.nordmark@banhof.se

Humanisterna Väst

Kontaktperson: Urban Jansson

vast@humanisterna.se

Humanisterna Örebro

Ordförande: Fredrik Idevall

tel. 070-572 63 69

orebro@humanisterna.se

• Flera lokalavdelningar skriver blogg. Gå in på respektive avdelnings hemsida och se vilka som gör det.

Humanismen och främlingsrädsla

Det svenska valet 2010 kom att bli ett historiskt val i många avseenden. Kanske främst för att vi fått in ett parti i riksdagen med rötter i den svenska nynazismen. Dessutom som vågmästare. Det kommer bli en skakig mandatperiod och Sverige kan nu sälla sig till den Europeiska trend av ökat inflytande av högerextrema rörelser.

Samhällsdebatten står valhant inför hur de ska förhålla sig till den nya situationen. Främlingsfientliga Sverigedemokraterna kritiserar islam, är det därför främlingsfientligt att kritisera islam? Naturligtvis inte.

Somliga debattörer med egen agenda praktiserar dock ständigt detta tankefel. Svenska kyrkans anställda etikforskare, prästen Elisabeth Gerle har släppt boken "Farlig förenkling" där hon buntar ihop Sverigedemokraterna och Humanisterna och anser att vi driver åt samma håll. Den högerkristna tankesmedjan Claphaminstitutet var inte sena att haka på. Svenska kyrkans tidning försöker i en stor intervju peka på ett antal sakfrågor där vi och Sverigedemokraterna har samma ståndpunkt. Det gäller synen på omskärelse, kosher- och halal-slakt och kritiken av den så kallade "handskakningsdomen" som drevs av Diskrimineringsombudsmannen. Detta finner de graverande. Resonemanget är förstas helt ologiskt. Jag kan peka på flera saker där Sverigedemokraterna och Humanisterna (liksom Vänsterpartiet eller Folkpartiet och Humanisterna) tycker lika: Vi är emot kvinnlig omskärelse och anser att steningsstraff ska förbjudas. Härav följer på intet sätt något ideologiskt släktskap.

Gerles bok kryllar av faktafel, tankefel och ogrundade påståenden, men bortsett från detta är den representativ för en annan sort främlingsfientlighet riktad mot oss Humanister. De ljumt troende i Svenska kyrkan vet inte hur de ska förhålla sig till människor som engagerar sig för mänskliga rättigheter och mot förtryck, samtidigt som de avböjer övernaturliga förklaringar till världen och moralen. Detta skrämmer. Därför måste humanismen motarbetas, förtalas och förvrängas till oigenkännlighet, för att lättare kunna kritisera den.

Retoriken är klassisk: måla upp en nidbild av din meningsmotståndare och angrip den, eftersom det är svårare att angripa idénnehållet direkt.

Givetvis är detta inte något som Humanisterna ska sörja över eller anse sig förfördelade av. Det är snarare ett tecken på att vi behövs, gör nytta, påverkar och förändrar. Det ska vi fortsätta med.

Ett kosmopolitiskt samhälle

Humanisternas politiska projekt är ett sekulärt kosmopolitiskt samhälle, där alla människor är välkomna oavsett deras kulturella bakgrund eller tro.

Sverigedemokrater och Humanister är därmed varandras motsats. I själva verket är det islamister, konservativa kristna och Sverigedemokrater som strävar åt samma håll. De vill alla se ett monokulturellt samhälle på religiös värdegrund. Den konservativa kristendomen har knappast bejakat ett pluralistiskt normsystem. De har tvärtom, liksom islamismen, velat skapa ett normativt enhetligt samhälle där människor ska inordnas under de religiösa normerna. De ska leva heterosexuellt, i herrans tukt och förmaning och män och kvinnor ska förvalta de av Gud givna rollerna.

Sverigedemokraterna och de konservativa tolkningarna av religion är alltså det humanistiska projektets motsats. Det humanistiska projektet är ett öppet, sekulärt samhälle där friheten att tro och tänka vad som helst är garanterad, men där religiösa handlingar aldrig tillåts inkräkta på de individuella mänskliga rättigheterna.

Den humanistiska folkrörelsen

Det är mycket glädjande att se hur det humanistiska engagemanget växer runt om i Sverige. Jag har under hösten besökt ett antal av våra nya lokalavdelningar i Skaraborg, Kalmar, Jönköping, Dalarna och Värmland. Det är också nya lokalavdelningar på gång i Södertälje och på Gotland.

Tänk på att du som medlem kan själv ta initiativet till lokala träffar med andra humanister där du bor. Det kanske till och med kan vara fröet till en egen lokalavdelning? Eller bara en trevlig gemenskap med likasinnade. Skicka oss bara ett mail på kansli@humanisterna.se och berätta om dina idéer!

Glad humanistisk höst!

Christer Sturmark, Ordförande

Humanisterna i media och i verkligheten

Den nya bild som växer fram av förbundet i bland annat media är inte vacker. Styrelsen har reagerat och tittat närmare på vad det här innebär. Om vi inte styr upp vårt sätt att agera och uttrycka oss kan vi hamna i en väldigt obekväm sits. Christer Sturmark redogör här för vad som händer och vad vi kan göra inom förbundet.

Humanisterna har på senare år gjort sig hörda på ett nytt sätt i Sverige. Vi har presenterat ett nytt, sekulärt perspektiv i den offentliga debatten och har visat att Humanismen är en livsåskådning som förespråkar ett sekulärt och pluralistiskt samhälle präglad av respekt, omtanke, rättvisa, solidaritet och ansvar. Vi erbjuder ett alternativt förhållningssätt till vad det innebär att vara människa. Vi har gått från en negation, icke-religiös, till en affirmation: Humanist med människan i centrum.

Men vi har också mött motstånd i takt med att vi har getts större utrymme och fått fler medlemmar, och i många fall försöker man tillvita oss åsikter och uppfattningar som förbundet inte har. Vi har beskyllts för att vara arroganta och för att hysa förakt för människor med en religiös tro.

På senare tid har Humanisterna varit utsatta för ovanligt många angrepp i media. Kritiken kommer från religiösa personer eller organisationer, men även från andra fristående debattörer och röster. Kritik har också kommit från före detta medlemmar som blivit besvikna på representanter för Humanisterna. Nyligen har vi till och med beskyllts för att vara främlingsfientliga och för att gå Sverigedemokraternas ärenden.

Inte tron i sig

Vi vet att detta inte stämmer. Ändå har kritiken av Humanisterna häftat fast i den mediala bilden. Somliga har velat tolka vår religionskritik som att vi inte respekterar människors religiösa tro och sedvänjor, trots att vår inställning till religionsfriheten är glasklar. Sannolikt har vi inte tillräckligt tydligt betonat att det är religiös maktutövning som vi bestämt motsätter oss, inte religiös tro i sig. Alla människor har rätt att tro vad de vill, så länge det inte

kränker eller begränsar andra människor. Givetvis kan och bör Humanisterna vara kritiska till oförnuftiga dogmer och argumentera för en annan verklighetsbeskrivning än den religiösa, men det är först när tro blir maktutövning som vi har anledning att kräva sekulärt grundade politiska beslut.

Denna gränsdragning måste vi bli bättre på att tydliggöra.

Om vi lyfter perspektivet

För en ideell organisation är det lätt hänt att man betraktar världen inifrån och ut, och då ter sig många beskyllningar mot oss som obegripliga och ohederliga. Men när vi lyfter perspektivet och ser de skildringar och berättelser om oss som förekommit i offentligheten de senaste två, tre åren så är två saker uppenbara:

1) Medier och meningsmotståndare och vi själva lyfter främst fram vad vi är emot, snarare än vad vi är för. I den politiska debatten är det förstas nödvändigt, ingen publicerar en debattartikel om att humanismen är bra, men i andra fora kan större vikt läggas vid det positiva med humanismen.

2) Företrädare för Humanisterna, däribland jag själv, har ibland fällt yttranden som har uppfattas som arroganta eller föraktfulla gentemot religiöst troende personer.

Med detta synsätt är det förstaeligt att även en del som sympatiserar med vår grundsyn har känt tvekan att ställa sig bakom Humanisterna i ord och handling.

Tydligare manifesterar vår värdegrund

Vi har alla ett ansvar för att tydligare manifesterar vår värdegrund i vår kommunikation och i vår gärning. Kanske har vi i för många sammanhang nöjt oss med att själva veta precis vilken grund vi står på,

trots att somliga i vår omgivning ibland upplevt oss som en dryg och självtillräcklig organisation. Vi måste bli bättre på att se på oss själva utifrån och in. Om människor uppfattar oss som arroganta och överlägsna har vi misslyckats. Jag ska göra vad jag kan för att bilden av oss ska präglas av att vi är respektfulla och resonerande och att vi ska vara ett förbund som förtjänar den bilden.

Ett annat problem är om medlemmar i förbundet eller förtroendevalda uttrycker sig verkligt olämpligt eller till och med kränkande och i direkt strid med vårt förbunds grundläggande värderingar. Sådan kritik har framförts mot Humanisterna.

Får inte finnas glidningar

Jag är bergfast om att alla vi som företräder Humanisterna måste vara obrottsligt lojala mot vår värdegrund och de principer som framgår av vårt idéprogram. Det får inte finnas några glidningar åt ett håll där vi kan uppfattas som fördomsfulla, främlingsfientliga eller nedlåtande mot troende personer för att de är troende. Om vi har gjort oss skyldiga till sådant tal eller agerande så har vi en hemläxa att göra.

Humanisterna har växt kraftigt på bara några få år. Det är glädjande att vi har dragit till oss så många besjälade humanister, som är villiga att lägga tid och kraft på att kämpa för ett samhälle där universella mänskliga fri- och rättigheter är i högsätet och där alla former av förtryck bekämpas.

Främlingsfientlighet är oacceptabel

Men det finns tecken på att vår kritik mot maktutövning som bygger på religion har lockat en och annan främlingsfientlig individ till vårt förbund. Vi kommer att lägga stor kraft vid att klargöra att intolerans och främlingsfientlighet är oacceptabla inslag i Humanisterna.

Det ligger i själva humanismens kärna att bedöma varje människa som individ, inte som kollektiv. Det ligger i humanismens kärna att bejaka ett kosmopolitiskt och sekulärt samhälle. Humanismens samhällsideal är i själva verket själva förutsättningen för att människor ska kunna

HUMANISTERNA

ha olika trosuppfattningar och livsåskådningar.

Vår egen medlemsenkät visar att Sverigedemokraterna är kraftigt underrepresenterade bland våra medlemmar, jämfört med valresultatet i september 2010. Humanisterna är alltså mycket mindre främlingsfientliga än genomsnittsbefolkningen.

Finns det då en risk att vi går främlingsfientliga krafters ärenden? Kritiker har hävdad att vi faktiskt har samma ståndpunkt som Sverigedemokraterna när det till exempel gäller djurslakt utan bedövning, så kallad halal- eller kosher-slakt.

Argumentet är förstås ohållbart. Det är lätt att räkna upp fler frågor där Humanister Sverigedemokrater är överens: Vi är båda emot kvinnlig omskärelse och införandet av sharialagar i Sverige. Men den uppfattningen har vi också gemensam med Socialdemokraterna, Moderaterna, Svenska Kyrkan och ett mycket stort antal andra organisationer. Varje ståndpunkt måste bedömas utifrån sina argument, inte utifrån vilka andra som är för eller emot.

Måste vårda bilden av Humanisterna

Ändå ska vi inte bara avfärda kritiken och säga ”det där rör inte oss”. Det räcker nämligen inte att veta att våra ideal, våra värderingar och vår verksamhet håller måttet. Vi måste också värna och vårda bilden av Humanisterna. Även om mediebilden är missvisande eller till och med helt falsk, så existerar den. Och då har vi ett problem som vi måste förhålla oss till.

Humanisterna är idag en stark och tydlig röst i det offentliga samtalet. VI har under några år byggt upp ett avsevärt förtroendekapital, inte minst i politiska kretsar. Detta förtroendekapital är det som gör det möjligt för oss att vara med och påverka politiska beslut, vara remissinstans och referensorganisation i utredningar, ha informella samtal med statsråd och riksdagsledamöter, och publicera debattartiklar i dagspressen. Det är detta förtroendekapital som ger oss chansen att medverka i radio och TV för att presentera vår syn på brännande frågor.

Bilden av Humanisterna i media och Humanisternas faktiska verksamhet är därför två olika saker. Båda måste värnas och vårdas.

Allt vi skriver är offentligt

Den kritik vi får beror till stor del på att vi är mycket synligare än tidigare. Många uppfattar det som hotande. I den meningen är kritiken ett gott betyg. Men alla vi medlemmar måste också bli mer medvetna om att Humanisterna nu är en etablerad organisation. Vi är inte längre den lilla föreningen med några hundra medlemmar som ingen bryr sig om. Allt vi skriver, insändare i lokal press, på bloggar, facebook eller twitter, granskas av media och av våra meningsmotståndare. Allt vi skriver är offentligt.

Vi måste därför bli ännu bättre på att uttrycka oss respektfullt, nyanserat och tydligt. Aldrig kompromissa med våra ståndpunkter, men heller aldrig generalisera eller förenkla.

Jag har själv anledning att bli mer upp-

märksam på hur jag uttrycker mig i tal och skrift. När jag debatterade med utbildningsminister Jan Björklund har ett antal människor uppfattat mig som överlägsen för att jag använde ordet ”tankefel”, som kanske tolkas mer nedlåtande än jag själv avsåg. Alla vi som är förtroendevalda i Humanisterna, både lokalt och centralt, har givetvis ett extra stort ansvar för hur vi talar och betar oss.

Sedvänjor och dogmer kan kritiseras

Religiösa sedvänjor och dogmer kan och bör kritiseras i de fall de kränker de mänskliga rättigheterna. Människors rätt att slippa förtryck kan aldrig kompromissas bort till förmån för religionsfriheten. Därför bör islams politiska gren, islamismen, liksom kristendomens politiska anspråk kritiseras. Det är en befogad kritik och en central del av vår värdegrund. Sådan kritik för aldrig förväxlas med kritik av individer, vare sig de är muslimer, kristna eller av annan livsåskådning.

En sak må stå fullständigt klar: Vi humanister bejaktar ett sekulärt och kosmopolitiskt samhälle där människor med olika livsåskådning, härkomst och kulturbakgrund ska känna sig välkomna och respekterade och kunna uttrycka sig fritt. Om någon förtroendevald i organisationen till äventyrs inte ställer upp på denna värdegrund kan denna person inte företräda Humanisterna.

Christer Sturmark

Ordförande Humanisterna

Lokal information

Stockholm

Händer framöver

Pubkvällar på Bysis
Hornsgatan 82, sista tisdagen varje månad: 30/11, 28/12 etc.

- Tisdag 9 november, kl. 18.00

När marken rämnar flyger fåglarna
Samtal om en roman, från befrielsekamp till kriminalitet, från kärlek till hedersvård och att vara flykting i eget land.

Rebecca Hybbinette, författare och ordf. Humanisterna Stockholm.

- Söndag 21 november, kl. 12.00–17.00
Humanismens dag på Historiska muséet. Humanisterna medverkar på en temadag med seminarium och utställning. (OBS! Ej att förväxla med förbundets eget arrangemang den 28 nov.)

- Torsdag 25 november, kl. 18.00
Tro, vetande och humanism i vår tid.
Christer Sturmark, förbundsordförande i Humanisterna.

Umeå

Vi har snart avverkat halva hösten och två av våra mingelträffar i Umeå. För första gången på Kafé Pilgatan i oktober.

I Luleå är Laila i startgroparna för att få igång träffar. I Skellefteå hoppas vi att någon av er medlemmar tar kontakt med oss för att se hur vi ska gå vidare. Lennart har bett att inte stå kvar som kontaktperson, men är sugen på att göra något.

I Umeå har vi alla träffarna på tisdagar

klockan 18.30

Bokkafé Pilgatan (Pilgatan 14, Umeå).

Hänt sedan sist

2 november

”Icke-religiös begravning. Finns det?”

Möte med de Humanistiska officianterna Charlotte Lundgren och Birgitta Wallin samt chefen för kyrkogårdsförvaltningen, Kent Gabrielsson.

Händer framöver

• Tisdag 7 december

”Vad är ett vetenskapligt synsätt?”

Träffa skeptikern Andreas Anundi och hör honom berätta om sin nyutkomna bok ”Skeptikerskolan”.

Visst får du vårt e-brevsblad, ”Humanisten Umeå”. Om inte, anmäl din aktuella e-postadress till kansli@humanisterna.se så får du den med nästa utskick.

Du hittar oss också via www.humanisterna.se, länk till vänster, lokalavdelningen Umeå. Där finns länken till vår blogg som alltid har det senaste.

Vi hoppas få träffa dig snart!

Lars Nilsson och övriga styrelsen

Uppsala

Hänt sedan sist

Pubkvällar har hållits den 10/8, 14/9 och den 12/10.

Höstinspark skedde med picknick i Stadsparken den 22/8.

På Kulturkvällen den 11/9 deltog vi för fjärde året på Gamla torget. (Se artikel på sidan 12)

Den 19/10 besökte vi Seismologen i Uppsala och fick oss till livs ett intressant föredrag av Reynir Bödvarsson.

Händer framöver

Pubkvällar andra tisdagen i månaden kl 19 på Pub 19, Svartbäcksgatan 19.

Studiecirkel pågår nu under hösten med fem träffar i Studieförbundets lokaler. I skrivande stund har två träffar avverkats.

• Fredag 10 december. Midvinterfest. Mer information kommer via e-post.

• Söndagen den 6/3, 2011 Humanisterna Uppsalas årsmöte. Kallelse kommer innan dess.

Kontakta oss gärna för att aktivera dig i lokalavdelningens verksamhet. Vår verksamhet är beroende av era insatser.

Svante Nevéus, Sekreterare

Väst

Vi träffas regelbundet klockan 18.30 den första torsdagen varje månad. Vi träffas på Vera Sandbergs allé 8 (rum Wasa C) på Chalmersområdet. Vidare har vi också pubafton den tredje torsdagen varje månad. E-post går ut om var vi träffas – men finns även på Västs hemsida – se nedan.

Hänt sedan sist

September

Vi bjöd in representanter från de politiska partierna och hade en paneldebatt under ledning av Kjell Ericson. Partierna ställde upp med riksdagsmän, kandidater till riksdagen och ett kommunalråd. Vi hade förberett ett antal frågeområden de fick diskutera och de svarade även på frågor som Kjell ställde. Under sista delen fick även besökarna ställa frågor till politikerna.

Oktober

Professor Fredrik Höök pratade över ämnet ”Livets ursprung”. Fredrik är professor i biologisk fysik vid Chalmers, så hans vinkling var att prata om den spännande fysiken bakom livets ursprung. Han skapade ett stort intresse och fick flera frågor, varav han inte kunde besvara några utan tipsade istället om andra föreläsare som vi kommer att ta kontakt med.

Händer framöver

• Torsdag 2 december kommer Kjell Ericson att prata över ämnet ”Är Sverige världens bästa land – myter och sanningar i ett humanistiskt perspektiv?” Fakta och statistik som är framtaget från andra länder än Sverige. Sverige bedömt utifrån.

För aktuell information – gå in på Humanisterna Västs hemsida <http://humvast.wordpress.com/>

Urban Jansson, Sekreterare

Örebro

Hänt sedan sist

Mötesserie om det sekulära samhället. Våra medlemmar har bjudits till dessa tillfällen men också de som är intresserade att veta mera om hur Humanisterna ser på det sekulära samhället.

Vi har avverkat två av tre seminarietillfällen.

29 september. Plats: ABF.

Vad är ett sekulärt samhälle?

Fredrik ledde samtalet. Det handlade bla. om vad som menades med ett sekulärt

samhälle och vilka författare som har skrivit om detta. Vi hade en diskussion bl.a. om hur olika grupperingar i samhället, geografiskt och historiskt har förhållit sig till det sekulära samhället.

18 oktober. Plats: ABF

Humanisterna och det sekulära samhället Tore höll i diskussionen och presenterade Humanisternas idéprogram utifrån hur man ser på det sekulära samhället.

1 oktober.

En minnesplats invigdes intill Nikolai-kyrkan. Platsen är tänkt att vara neutral med avseende på tro eller livsvärderingar och har utsmyckats med kubiska stenar i en oval.

14 november Officiantutbildning

Sekulära ceremonier

En officiantutbildning för dem som är intresserade av att hålla i ceremonier.

Händer framöver

• Onsdag 24 november. Plats: Hjalmar Bergmansalen, biblioteket.

En värdig död? PC Jersild föreläser.

Föreläsningen ingår i ABF:s ”Tankarnas trädgård”.

• Onsdag 1 december kl. 18.30. Plats: ABF
Mötet kommer att handla om de sekulära ceremonier som Humanisterna erbjuder.

• Torsdag 9 december.

Hatar gud kvinnor? Eduardo kommer hit och berättar om det nationella projektet om ”Kvinnors utsatthet i religiösa kontexter”. ABF är medarrangör.

• 11 december. Plats: Bio Roxys café

Förbundsråd

Representanter från Humanisternas lokalavdelningar och från förbundsstyrelsen träffas ett par gånger per år. Vi kommer att försöka ordna så att alla Örebrohumanister får möjlighet att träffa förbundsstyrelserepresentanterna i samband med förbundsrådet. Mer detaljer kommer att finnas på www.humanisterna.se/orebro

Övrigt

Under hösten kommer vi att kontakta alla nya medlemmar. Vi börjar med de som blivit medlemmar under sommaren och början av hösten.

Kom ihåg att kolla nyheter och eventuella ändringar på www.humanisterna.se/orebro

Tore Mellberg,

tore.mellberg@folkbildning.net

Uppdatering av e-postadresser

Vi arbetar ständigt med att kvalitetssäkra vårt medlemsregister. Tyvärr har vi alltför många felaktiga eller inaktuella e-postadresser.

Därför behöver vi din hjälp: I samband med att detta nummer av HumanistInfo landar i din brevlåda, skickar vi ut ett e-postmeddelande till alla våra medlemmar för att kontrollera att vi har rätt e-postadress. Om du får det meddelandet behöver du inte göra någonting.

Om du däremot **inte** får något sådant e-postmeddelande har vi fel e-postadress till dig!

Vi ber dig då skriva ett e-brev till kansli@humanisterna.se och meddela ditt namn, adress och korrekt e-postadress!

Vill du bli handledare på konfaläget?

Välkommen med din ansökan att vara handledare på nästa års humanistiska konfirmationsläger!

Att vara handledare på ett humanistiskt konfirmationsläger innebär att arbeta nära tillsammans med andra för att ge en grupp ungdomar en givande vecka. Din uppgift är att leda diskussioner så väl i större som mindre grupper. Ett lekfullt sinne är också värdefullt.

Du ska vara minst 18 år fyllda samt medlem i Humanisterna.

Såväl du som varit handledare tidigare som du som aldrig kommit dig för förrän nu kan anmäla intresse på följande länk:
www.humanisterna.se/konfirmation

HumanistInfo som PDF

I vår strävan att bli mer miljömedvetna och dessutom hålla nere våra kostnader kommer vi från och med detta nummer att erbjuda alla, som vill, att få HumanistInfo i digital form, som PDF-fil.

Vi har redan fått in önskemål om att övergå till digital version från ca 2 000 medlemmar, vilket sparar mycket pengar åt Humanisterna.

Vill du ha HumanistInfo som PDF framöver, meddela kansliet detta på: kansli@humanisterna.se.

Du som vill få tidningen i pappersform får givetvis det även i fortsättningen.

Viktiga datum

28/11	Humanismens dag i Stockholm	11/3 2011	Förbundsrådet (platsen ej fastställd)
11/12	Förbundsrådet i Örebro	17/4 2011	Kongress i Stockholm

Humanismens Dag

Söndagen
den 28 november

kl. 12.00–16.00

ABF-huset, Sveavägen 41, Stockholm

Entré: 50 kronor

Tema: Kvinnors utsatthet i religiösa sammanhang

Årets Hedeniuspristagare presenteras.

Humanistisk sommarvecka: 27 juni–1 juli, 2011

”Humanismen som livssyn”

Vad innebär det att vara humanist i dagens samhälle?

Vad är meningen med livet? Hur ser humanister på kärleken och döden? Hur formas vår personlighet? Behöver vi kunskapen, hur finner vi den? Hur växer moralen fram? Varför tror många på ödet, gudar eller andra övernaturliga krafter? Var hittar man inspiration till det goda livet? Finns icke-religiösa ceremonier för de stora händelserna i våra liv?

Du kommer att träffa människor med olika bakgrund och erfarenheter men med det gemensamma intresset av att få veta mer om humanismen. Vi varvar översikter med

diskussioner, gruppsamtal och presentation av aktuell litteratur och kopplar av med utflykter och kvällssamvaro med sång och musik.

Sommarveckan arrangeras den **27 juni–1 juli, 2011** av Humanisterna i samverkan med Åsa folkhögskola i Sköldinge, Södermanland (www.asa.fhsk.se).

Ledare: Lasse Höglund och Ylva Eliasson

Kostnad: ca 3 000 kr inkl. logi vid Åsa folkhögskola.

Exakt pris är ännu inte fastställt.

Anmälan till – och mer information från – Ylva Eliasson, e-post: ulfva@one.se

Anmäl dig redan nu!

Näst nummer kommer i februari 2011